

A TISZÁNINNENI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET

1875. ÉVI ÁPRIL HÓ 27., 28., 29. NAPJAIN

MISKOLCON TARTOTT TAVASZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

BÁLINT JÓZSEF,

EGYHÁZKERÜLETI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA STEINFELD BÉLA, A REF. FŐISKOLA BETŪVEL.

1875.

A TITELOLDALON A KÖNYV TARTALMÁNAK

ELŐSZÓ

BEVEZETŐ

REGYÖZÖKÖNYV

1870

ELŐSZÓ

1870

ELŐSZÓ

A tiszánmneni ev. ref. egyházkerület 1875. évi ápril hó 27., 28., 29. napjain
Miskolcon tartott tavaszi közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Elnökölték: **Kun Bertalan** püspök és ifjabb **báró Vay Miklós**, alsózempléni segédgondnok urak.

J E L E N V O L T A K , M I N T K É P V I S E L Ő K :

Az abauji egyházmegyéből: *Fodor Pál*, esperes; *Batta József*, *Veress Sámuel*, *Bernáth József*, papi; *Komáromi László*, *Mesko Sándor*, világi tanácsbírák; *Mészáros József*, fő-; *Meczner József*, világi jegyzők.

Az alsóborsodi egyházmegyéből: *Prágay Lajos*, esperes; *Vattay Sándor*, *Bornemisza József*, *Végh György*, papi tanácsbírák; *Szathmáry Király Pál*, segédgondnok; *Báró Vay Béla*, *Bódogh Albert*, világi tanácsbírák.

Az alsózempléni egyházmegyéből: *Körössy István*, esperes; *Bodolay József*, *Zitás István*, papi tanácsbírák; *Ifjabb báró Vay Miklós*, segédgondnok; *Bódogh Károly* és *báró Vay Sándor*, világi tanácsbírák; *Terhes Barna*, főjegyző.

A felsőborsodi egyházmegyéből: *Debreczeni Gábor*, esperes; *Bodnár Endre*, *Tóth Menyhért*, papi tanácsbírák; *Ragályi György*, segédgondnok; *Fekete József*, *Miklós Gyula*, világi tanácsbírák.

A felsőzempléni egyházmegyéből: *Laky András*, esperes; *Bálint József*, papi tanácsbíró; *Bernáth Elemér*, világi tanácsbíró.

A gömöri egyházmegyéből: *Török József*, esperes; *Szentpétery Sámuel*, *Nagy Pál*, papi tanácsbírák; *Tóth Samu*, főjegyző; *Ragályi Ferdinánd*, segédgondnok; *Lőrinczy Endre* és *Farkas Ábrahám*, világi tanácsbírák.

A tornai egyházmegyéből: *Lovass Sámuel*, esperes; *Vajányi Lajos*, főjegyző; *Farkas József*, világi tanácsbíró.

Az unghi egyházmegyéből: *Szabó András*, esperes; *Orémus Dániel*, főjegyző; *Kovács Károly*, világi tanácsbíró.

A sárospataki főiskola részéről: *Hegedüs László*, világi segédgondnok; *Kun Dániel*, jogigazgató; *Nagy Gusztáv*, főiskolai köz-, *Kérészy István*, gimnáziumi igazgatók; *Szinyei Gerzson* és *Nemes Ferenc*, akadémiai tanárok.

A miskolci főgimnázium részéről: az összes tanári kar.

Az egyházkerületi nőnevelde részéről: *Tóth Pál*, vezértanár.

J e g y z ő k: *Bálint József*, fő-; *Debreczeni Bertalan*, világi-; *Bodnár Endre* és *Orémus Dániel*, helyettesített jegyzők. Ezenkívül számos hallgatók és egyházi képviselők.

1. Elnök szuperintendens ur Isten gyámolító kegyelméért s áldásáért esdő buzgó imája után, a közgyűlés megnyitottak nyilvánított.

2. Főgondnok ur országos ügyek általi elfoglaltatása miatt, jelen gyűlésünkön meg nem jelenhetvén:

Helyettesképen ifjabb báró *Vay Miklós*, alsózempléni egyházmegyei segédgondnok ur kéretett föl, a világi elnöki szék elfoglalására, ki is a fölhívásnak engedvén: elnöki székét a közgyűlés szívélyes üdvözlése mellett elfoglalta.

3. Az egyházmegyék és felsőbb tanintézetek képviselői az elnökség által előterjesztett megbízó leveleik alapján a fenebbi sorozat szerint igazoltattak.

4. Jelen gyűlésünkről elmaradásukat igazolták: *Lovász Miklós*, tornai és *Bárczay Albert*, abauji segédgondnokok, valamint *Misley Károly* egyházkerületi aljegyző, kit betegsége akadályozott a megjelenésben.

Tudomásul szolgál.

5. Elnök szuperintendens ur, részint az időközben fölmerült és sürgős elintézést igénylő ügyekben tett eljárásairól, részint az egyházi és közoktatási téren egy év lefolyása alatt egyházkerületünk kebelében történt jelentékenyebb életmozzanatokról, a szerint, a mint azok az esperes-ségek által tudomására juttattak, következőkben terjeszté elő hivatalos jelentését:

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!

Mielőtt évi szokott jelentésemet, egyházi és iskolai ügyeinkről s az ezek körében történt fontosabb mozzanatokról megtenni szerencsés lehetnék, szívből üdvözlöm a főtiszteletű egyházkerület tisztelt közönségét, fölhíván becses figyelmét higgadt, komoly s az előkerülendő tárgyak fölötti beható tanácskozásra.

Korunk, mely minden irányban a haladás elvét irta zászlójára, követeli tőlünk, hogy tanácskozásaink terén ne csak a megszokott körben forogjunk, hanem észleljük hiányainkat, gondolkodjunk intézményeink javításáról, tökéletesítéséről, s járuljunk áldozatainkkal, ott, hol szükségesnek látjuk a közügyek oltárához.

Nem kell hosszas érvelés, bizonyítgatás ahoz, hogy azon meggyőződésre jussunk, miszerint az egyházi s iskolai téren sok teendő várakozik reánk. Egyháztartásunk, köznevelési ügyünk ma sokkal több gondot ad, több áldozatot, megfontolást, lelkesedést igényel, mint azelőtt. A verseny mellettünk nagy, állam s más hitfelekezetek részéről; ezek mögött maradni nekünk, kik eddig ugyszólván zászlóvivők voltunk, annyi lenne, mint megbénítani befolyásunkat a társadalomra, letenni a zászlót, melyet annyi előnnyel s dicscsel lobogtattunk. Bátor leszek azért röviden megjelölni némely teendőket, melyek sürgetve célszerű intézkedéseket követelnek tőlünk, hogy egyházi életünk ne csak a megindult hanyatlás álláspontjáról fölemelkedjék, de hivatása szerint virágzásnak induljon.

Először is meg kell említenem, hogy általános a panasz, miszerint az egyháziasság, mely hajdan oly áldozatkészekké tette hitbuzgó elődeinket, köztünk szembetűnőleg alászállott; e miatt

az ugynevezett belmissio tere, mezeje, majdnem parlagon hever közöttünk, s e vád egyiránt sujtja egyházközségeinket, sujt bennünket lelkészeket. E vádban sok igaz van mindkét irányban, mert ha körültekintünk, be kell vallanunk, hogy legtöbb egyházközségeink a régi virágzó álláspontról aláhanyatlottak; mások, ha még hanyatlásnak nem indultak is, az ősök által tett alapítványok már megfogyott morzsalékain élődnek, kevés kivétellel az egyháztartás mellőzhetlen kötelességeit is lanyhán teljesítik. Az egyes hitbuzgó egyének leszámításával, kik áldozattal járulnak ma is az egyház oltárához, egyházközségeink hidegek és vonakodók oly nagyobb szerű áldozatok meghozásában, melyek a protestáns egyház általános emelkedésére, virágoztatására vonatkozó intézményekkel állanak összefüggésben, minők a domesztika, a tanítói-nyugdíjintézet, nép- és tudományos iskoláknak alapos korszerű berendezése, papok állásának az élet gondjaitól való függetlenítése, pedig mindezek nagy szabású intézkedések volnának arra, hogy egyházi életünk új életre keljen.

Nem mondom én, hogy az egyháziasság alászállásának okai egy részben mi lelkészek is nem vagyunk. Igen! „*peccatur intra muros et extra*“, rajtunk is erőt vett a mai kor anyagiassága, meghódoltunk azon elvnek, melyet sokan alkalmazni szeretnek a protestáns papra, hogy ő csak a szószékben pap, azonkívül be kell olvadnia a társadalomba. Igen, be kell olvadnia, külön kasztot nem kell képeznie, ellentétes állást nem kell elfoglalnia a társadalommal, az állam céljaival; de nem kell annyira elvilágiasodnunk, hogy küldetésünk nemes terén kötelmeinket ne teljesíthessük az egyház céljainak előmozdításában, s hogy ezen tért ne miveljük kellőleg. Pedig, hogy így áll a dolog, mutatják számos körülmények, például: a lelkészeknek sok helyen saját hiveikkeli ellentétes állása, a huzalkodások aprólékos ügyek miatt, iskolák rossz karban léte, felnöttek oktatásának elhanyagolása, a lelkészek s tanítók díjazásával nem gondolás sat.

Az egyháziasság fölbresztése tehát legelső teendőnk mindkét részről s erre hathatunk, az előjárók jó példaadása, buzditása, iskoláinknak jó karban tartása, népszerű egyházi irodalom terjesztése, olvasó-körök föllállítása s általában, a mi bennünket, lelkészeket illet legközelebről, a nemes értelemben vett papi gond, bölcsesség gyakorlása a hivek közt, a családokban s azokon kívül.

Panasz van — *másodszor* — mindenfelé, hogy az egyháziatlanság következtében közigazgatási viszonyaink, iskolai állapotaink ziláltak, nincs közöttünk az az erőtömörülés, mely egy szervezett hitfelekezet biztos fentállására, kifejlődésére, előhaladására szükséges. Mindenik egyházkerület, mintha külön alapokon álló hitfelekezet volna, autonomiájának csigahéjába huzódva, féltékeny egyik a másikra, önállóan intézkedik, a többinek intézkedéseit tekintetbe nem véve, egyházi, iskolai ügyeiben. Innen vannak a különbségek egyházi s nevelési intézeteink egymástól lényegesen elágazó szervezésében, berendezésében; innen még a külső istenitisztelet alakzatában, liturgialis dolgok gyakorlásában is sat.

Hogy ezen eltérések nem növelik az együvé tartozó, bár közigazgatási tekintetben külön kerületekre osztott hitfelekezetnek sem extensiv, sem intensiv erejét — nem gyarapítják előmenetelét — az kétséget nem szenved. Az autonomikus jogkör palástjával takaródnak e tekintetben némelyek. Az autonomia öröklött szent kincsünk, ez igaz, féltékenyen kell ezt őriznünk, fen kell ezt tartanunk; de ennek is van határa, a közjólét érdekében hozott vagy szükséges közös alapokat, szabályokat, tiszteletben kell tartanunk, s ha ilyenek hiányzanának, létre kell hoznunk, s ezeken belül még az autonomia gyakorlásának elég tágas tere nyílik előttünk. A közös alapokon való szabad mozoghatóság s azoknak hasznosítása, célszerűbbé kifejtése, elég tágas mező az autonomia gyakorolhatására. Mint valamely vár körül többféle erődök állíthatóknak, de mindenkinek a központ erősítésére kell szolgálni, úgy egyházszerületünkben az egyes egyházkerületek

által birt és gyakorlott autonomiának vissza kell hatni a közös alapok erősítésére, különben dissolutio áll be.

Azon kell azért lennünk, hogy az egyházkerületek autonomiájának sérülése s centralisatio behozatala nélkül legyenek meg az összekötő kapcsok, melyek a testvéregyházkerületeket a magyar ev. ref. egyház ép, egészséges organismusává alkossák, mert addig, míg az hiányzani fog, nem lehet erős ugy ki-, mint befelé helyes irányban fejlődő magyar evangéliomi protestáns egyház.

Megemlítek még egy dolgot, mely ellen kiáltó a panasz mindenfelé, s melynek — azt hiszem — hogy ha öntudatosan fejlett, s hivatásának magaslatára teljes erővel törekvő, e mellett összefüggő, s egészséges szervezettel bíró egyházi életünk volna — elejét vehetnők; ez: a *szegénység*, mely, a mint tudjuk, utját állja minden nemesebb törekvésnek, előhaladásnak. Ez az első és főoka hátramaradásunknak, ugy egyházi, mint köznevelési s oktatási téren. Ez az oka, hogy míg külföldön hitsorsosink közt pezseg az erős hitélet mindenfelé, s társulatok alakulnak, hogy kölcsönös keresztyén szeretettel ne csak hon, saját tűzhelyökön juttassák virágzásra az erőtlenebb egyházakat, segítsék emelkedésre a protestantismus szellemét, addig mi gondolni is félve merünk arra, vagy nem is akarunk, hogy oly intézményeket létesítsünk közös erővel, egymást ölelő szeretettel, melyek saját égető szükségjeink kielégítésére mellőzhetlenek volnának; mennyivel inkább nem gondolhatunk arra, hogy saját tűzhelyünkön kívül hathatnánk anyagi segélyezésünkkel, a protestáns élet és szellem távolbani terjesztésére.

Midőn az anyagi szegénység ennyire megköti előhaladási törekvésünk szárnyait, gondolkodnunk kell mielőbb kutforrásokról, mégpedig a kölcsönös segélyezés, az igaz keresztyéni szeretet alapján, melyek segélyével fölvirágoztatásra juttassuk egyházi s iskolai életünket. Ha ezt nem tesszük, mihamar oda jutunk, hogy kisebb egyházaink magukra hagyatva, lassanként elpusztulnak. Lesz, vagy még marad néhány nagyobb egyházunk, de a protestáns népesség zöme, a nagyobb számu kisebb egyházakkal együtt szánandó állapotra fog jutni. Hangoztassuk azért az egyházak affiliációjának eszméjét, az egyházi domesztika fölállítását, miglen e részben az ige testté leend közöttünk.

Csoda valóban, hogy eddig is általános fölbomlásnak nem indultunk, a mai kor részvétlensége s egyháziatlansága miatt; ezt nagyrészen az isteni gondviselésnek, egyes hiveink áldozatkészségének, szívósságunknak lehet tulajdonítani; méltó leend azért, hogy figyelemmel meghallgassuk azon buzgó egyközségek s egyes hivek adakozását, kik a lefolyt egyházi évben is áldozatkészségükkel támogatták egyházi életünk inkább gyöngye mint erős állását.

Ilyenekül tüntethetem föl:

Az *abauji egyházmegyében* a *szászfai* egyházat, hol a hivek buzgósa, a tűz által elpusztított minden egyházi épületeket, ujra kiépítvén, díszesen fölemelt tornyát harangokkal is ellátta; *Pányokot*, hol a csekély számu hivek szinte leégett templomuk helyett, pléhvel fedett díszes templomot építettek, harangot öntettek; *Szent-István-Baksát*, mely célszerű iskolát építettett s tornyát uj tetővel látta el; *Vilmányt*, mely köből, cseréptetővel, emeletes magtárt; *Devecsert*, mely uj iskolát; *Kis-Kinyizst*, mely szinte díszes iskolát; *Buzitát*, mely templomot; *Szaláncot*, mely két teremmel bíró iskolát; *G.-Bátort*, mely uj iskolát építettett. Ezeken kívül számos egyház, mint a *gibárti*, *szemerei*, *szikszói*, *aszalói*, *bereti*, *tornyos-németii*, *nagyidai*, *szesztai*, *csécsi*, *zsadányi*, *bárczai*, *vajkóci*, *beszteri*, *szinyei*, *böodi*, *bogdányi*, *szkárosi*, *kovács-vágási*, *rásonyi*, *felső-csáji* egyházak tetemes javításokat tettek, részint az egyházi, részint az iskolai épületek körül.

Egyesek közül buzgó adakozásukért fölemlitendők: *Szent-Andráson*: *Nikházy Sámuel* ur 100 frtot adott iskolai célokra. *Kupán*: gróf *Vay Tihamér* 300 frt. erejéig segítette az egyházat építési anyagokkal. *Szikszőn*: *Futó Gyula* ur 40 frtot; *Aszalón*: öreg *Göbz János* 200 frtot. alapított az iskolára. *Szesztán*: özvegy *Rácz Józsefnő*, született *Fodor Klára* asszony 100 frtot; *Veress Sámuel* ur szesztai lelkész a *komoróci* egyháznak 10 frtot; a *restei* egyháznak *Tóth János* 5 frtot; a *buzitai* egyháznak *Kovács Mihály* 10 frtot; *Prichradni Arthur* 5 frtot adott. *Szentimrey Gellért* ur 46 frtot gyűjtött. *Szezsiben*: *Halmy Károly* ügyvéd ur 100 frtot; *Kiss József* és neje *Farkas Eszter* asszony 10 frtot; a *bárcai* közbirtokosság, a regáléból ez évben is 60 frtot adományozott az egyháznak. *Kassán* özvegy báró *Luzsénszky Pálnő*, született *Tisza Vilma* urhölgy 100 frtot. Özvegy *Janka Károlynő* született *Török Teréz* örökösei a végrendelet szerint 400 frtot. *Jakabfalvi Ferenc* ur kir. tanácsos egy karrarai márványból készült diszes urasztalát. *Nagy-Szaláncon*: gróf *Forgách Kálmán* ur iskolaépítésre 150 frtot. *Vajkócon* 30 frt. 80 kr.; *Beszterben* 27; *Pető-Szinyén* 9 frt.; *Bödbben* 24 frt. 50 kr. *Györkén* 42 frt.; *F.-Csáiban* 17 frt. 60 kr.; *Szaláncon* 28 frt. 40 kr.; *Bogdányban* 17 frt. 44 kr.; *Csáiban* 10 frt. 20 kr. gyült össze Isten dicsőségére az adakozásból.

Ezeken kívül számosan ajándékoztak diszes és értékes urasztali teritékeket s edényeket; mint *Telkibányán*: özvegy *Túri Péterné*. *Novajban*: *Szegedy Judith*. *Selyeben*: *Madarassy Jánosnő*, *Máriássy Julia* urhölgy a *tomori* és *alsó-vadászi* egyházaknak. *Ongán*: *Csorba Jánosné*, *Kardos Józsefné*, *Jakó Sámuelné*. *Nagy-Idán*: *Prichradni Arthurnő Hamilton Dundász Mária* ő nagysága, a szószékre egy értékes s saját kezével himzett teritőt. *Szesztán*: a *komoróci* egyház részére tisztelendő *Veress Sámuelnő*, *Rácz Klára* asszony s *Mitro Andrásné*. Gróf *Csáky Rezsőné* *Kassán* két értékes urasztali teritőt; a ref. egyház vallásos hölgyei arannyal gazdagon himzett 2 teritőt, az egyház buzgó uri tagjai 150 lat súlyu ezüst tálcát. *Beszterben*: *Szaniszló Erzsébet*. *Nádasdon*: *Kaduk Jánosné* szinte selyem teritőket adományoztak az egyháznak.

Az alsözempléni egyházmegyében: *Bacskában* a hivek önkéntes adakozása tesz 56 frt. 30 krt. *Erdőbényén* egy fehér karrarai márványból, vasrácsozattal körülvelt urasztala 300 frt. értékben készítettett. Ugyanott elhalt *Horváth Teréz* hajadon 600 frtot. *Mádon*: özvegy *Szücs Andrásné*, *Nagy Mária* 60 frtot. Ugyanott *Veres Istvánné*, készpénzben 50, kötvényen 120 frtot. *Ondon*: *Németh Andrásné*, *Nagy Mária* $\frac{1}{4}$ telek földet, 2 hold rétet, 7 kapás szőlőt s 200 frtot érő beltelket. *Víson*: néhai *Karove Lászlóné*, *Szepey Mária*, végrendeletileg 100 frtot. *B.-Kereszturban*: *Pál Andrásné*, *Mohácsi Juliánna*, 40 frtot. *Szerencsen*: *Bus Istvánné*, *Belák Borbála*, egy darab 7 kapás szőlőt, 500 frt. értékű házat. *Csobajon* templomujításra: méltóságos gróf *Dégenfeld Imre* ur 100 frtot. Ugyanott *Móré János* 10 frtot s a szószékre 14 frtos teritőt. *Tarcalon*: a 900 frtnyi orgona alaphoz 50 frtot adott *Papp János* ur főgondnok; *Békésy Mihály* 50 frtot. *Kesznyétenben*: *Kádár János* özvegye, *Kádár Borbála* 200 frtot. *Hidvégen* (alsó): *Juhász András* 36 frtot. *Gesztyében*: *Molnár István* 20 frt. Ugyanott *Négyesy Máténé* 50 frtot. *Csanáloson*: *Balázs András* ágostai hitvallásu egyén templomépítésre 20 frtot. *Megyaszón*: *Daniko János* 40 frtot. *Pácini* leánygyülekezet önkéntesen 69 frt. 40 krt. *Lelesz-pólyáni* egyházban: *Pásztor Istvánné* 12 frt. 50 krt. *Bereckiben*: *Boronkay Farkasné*, született *Olcsváry Zsuzsánna* asszony. *Legyes-Bényén*: *Gomba Mihályné*, *Rácz Eszter* asszony diszes urasztali teritéket. *Kakban* néhány buzgó hivek 23 frt. értékű kannát adományoztak az urasztalára.

Építkezések történtek: *Karcsán* a régi műbecscsel bíró templom régi stíljében fölépítetett, mellé torony emeltetett, bensőleg még fölszereletlen, a fölszerelésre segélyért esedeznek. *Vajdácskán* a leégett templom, paplak, az eddiginél diszesebben fölépítetett. *Petrahón* a tem-

plom fölszenteltetett. Szadán a leégett paplak szinte diszesebben; Berzéken az összeroskadással fenyegető paplak megnagyobbítva átalakított. Ricsén a múlt évben leégett paplak cserépszindely alá vétetett. Bacskában az új iskola egészen fölépített, felszereltetett s a hivek munkáján kívül 1018 frt. 77 krba került. Az ágcsernői egyházban, hol eddig iskola nem volt, iskola épített, felszereltetett. Kis-Tokajban, Kis-Patakon községi iskolák építettek. A simai leányegyházban a templom megújított, új harangláb, vaslemezzel fedve, épített. Lukán az iskolaépítéshez az anyagokat már beszerezték. Hoportyon, az imahelyül szolgáló s tanítói lakban álló terem megújított s gazdasági épületek építettek.

Magtárak vannak ezen egyházmegyében: Liszkán 260, Kis-Kövesden 283, Tarcalon 125, Örösben 120, Pácinban 92, Cigándon 53 köből gabona, 78 köből árpával, Tokajban 470 köből, Hernád-Németiben 80 köből, Gesztelyben 81 köből, Takta-Kenézén 58 köből, Vison 106, Agárdon 74, Karoson 50, Lácán 25, Rozványon 20, Hotykán 42, Tályán 24, Kakban 29, Lelesz-Polyánon 14, Lukán 8., összesen 2119 köből gabonával. Vannak még más helyeken is, de a tudósítás azokról be nem adatott.

A felsőborsodi egyházmegyében adakoztak egyházi és iskolai célokra: Ózdi Sturmman György ur iskolaépítésre 200 frtot. Velezden: több egyháztág 10 frtot. Nyekézsenben: iskolaépítésre a fenytörvényeszek 74 frt. 58 krt. Tapolcsánban: Bőröndy Lajos gazdatiszt, s a vasgyári társulat 35 frtot. Kápolnán: a község 100, a lelkész 5 frtot. Kondón: tagosítás alkalmával a róm. kath. Solti család 15 hold földet, melynek $\frac{2}{4}$ -e a lelkész, $\frac{1}{4}$ -e a tanító, $\frac{1}{4}$ -e az egyház használatára bocsáttatik. Radistyánban: a lelkész 10 frtot, a községbíró 12 frtot, a község krajcáros adó utján 51 frt. 50 krt. Ecsegen: Tóth István 25 frtot. Szentpéteren: két egyháztág 44 frtot. Berentén: Mács Andrásné végrendeletileg 60 frtot. Kazincon: az iskolába fölvételi és kilépési kros adó címen folyvást adakoznak. Szakácsiban: 3 szegény özvegy nő 50—50 krt. Zilizen: egy egyháztág 1 frtot. Boldván: néhai tek. Szathmáry Király György ur emlékének fentartására a család 1500 frtot kötvényekben. Ugyanott algondnok Cselényi István neje 5 frtot. Sajó-Vámoson: idősb Abrahám János 40 frtot. A laki égett egyháznak Ő császári királyi Felsege magánpénztárából 200 frtot. Ragályi György segédgondnok ur 20 frtot. Disznós-Horváton: tagosítás alkalmával az egyháznak 25 hold, a lelkésznek 1, a tanítónak $\frac{1}{2}$ telek föld, ezenkívül a templomhoz és paplak melléképületeihez 63 darab fa adományoztatott. Felső-Nyárádon: a közbirtokosság tagosítás alkalmával egy malmot ajándékozott, mely jelenleg 210 frtot jövedelmez. Iskolaépítésre ugyanott a birtokosok 977 frtot. Tek. Ragályi Gyula ur, ugyanaz iskolaépítéshez 29 öl gerendát.

Ezenkívül Balajton: Ragályi Ábrahámné ő nagysága, az urasztalára diszes terítéket; Szuhogyon: Tóth Péter, a templomi szószék fölé koronát; S.-Vámoson: özvegy Harkácsy Józsefné az ur asztalára terítéket; Hangácson: Homrody Máriaassy Juliánna urhölgy az urasztalához egy ezüst poharat; Nyekézsenben: Deák Juliánna ugyan egy poharat adományoztak.

Építkezések történtek: Visnyón, F.-Nyárádon, Rudóbányán új iskolák építettek. Tapolcsán, Szakácsi templomát, Szendrőlád leégett paplakát új tető alá vették.

A felsőzempléni egyházmegyében csekélyebb urasztali készülteken kívül más adományozások nem történtek. A borsói, csernahói, szalóki iskolák kijavítottak.

A gömöri egyházmegyében következő adakozások tétettek:

Zeheryén: néhai Koós István, az egyházi alapítványi pénztárnak 40 frtot adott. Rimaszombatban a leánytanító fizetése 100 forinttal emeltetett, s mostani tanító Filep Bénéminnak díjlevelén kívül 50 frt. utalványoztatott. Ugyanott Pázmán Mihály özvegye, Bink Eszter asszony az

urasztalára egy diszes ezüst serleget ajándékozott. *Jánosiban* az egyháztanács tagjai ajánlatot tettek, hogy ezután az uri szentvacsorához szükséges kenyeret és bort ők szolgáltatják ki. *Kövecsesen* vasuti kárpótlás címen 142 frt. 98 krt adományoztak oly céllal, hogy ebből 100 forint a tanítói fizetés javítására tőkésítették. *Tornallján* a város 100 frtot adott a templom javítására. *Beretkén*: *Horváth Istvánné* 5 forintot. *Gömör-Szkároson*: az egyház jövedelmének nagyobb részét a hivek adakozása teszi. *Vályban* a jó emlékezetben élő *Bodon Antal* özvegye, született *Sebők Mária*, férjével együtt 500 frt. alapítványt tettek, a tanítók fizetésének javítására s iskolás gyermekek jutalmazására. Ezen kívül 100 frtot a *vályi*, 100 frtot a *mihályfalvi* templomra. Ugyanott *Nagy Fózsef* az egyháznak 50 frtot hagyományozott. *Gicén* a helybeli éneklőkar, orgonaalapul, 25 köből zabalappal magtárt alapított, ezen kívül 100 frtot gyűjtött. *Putnokon* kegyes adakozások útján mult évben 850 frt. gyűlt be egyházi tőkélül; az adakozók neveit buzgóság emeléseül az „aranykönyv“be irták; *Szepessy János* volt gyógyszerész 25 frtot, özvegy *Fazekas Mihályné* 40 forintot hagytak; önkéntes adakozás útján a templom régi padozata ujjal cseréltetett föl.

Ezeken kívül *Kisfaludon*: *Loczko-Vincze Katalin*; *Királyiban*: *Csörmök Borbála*; *Gömör-Szkároson*: *Beke Istvánné*; *Putnokon*: *Draskóczy Klára Szabó Istvánné*; *Kelemérben*: *Babus Juliánna*; *Alsó-Szuhán*: özvegy *Ablonczy Lajosné*; diszes urasztali teritékeket adtak.

Építkezések történtek: *Balagon* magtár. *Serkeben* magtárépületek. *Radnótban* diszes templom s torony építésével foglalkoznak. *Cstzben* az új templom építéséhez az előleges lépések megtétettek. *Recskén* a templom kijavított. *Tornallján* szinte a templom önkéntes adakozás útján szépen kijavított. A *zsóri* leányegyházban a templom egészen fölépült; kegyelettel emlékezik az egyház elhunyt gondnokáról, *Kovács Jánosról*, ki a templom építése körül példás buzgalmat fejtett ki. *Vályban* a templom új tetővel láttatott el. *Kalocsán* célszerű gazdasági épületek állítottak. *Otrokocson* új iskolaházat s helyiséget vettek, az iskola berendeztetett. *Putnokon* a templom diszesen kijavított. *Poszobán* új iskola épült 1380 frt. költséggel. *Rimaszombatban* az egyesült prot. gimnázium épülete célszerűen kiépített s rendeztetett. *Imolán* az egyház jövedelme szaporítására téglaszin emeltetett.

A *tornai egyházmegyéből* adakozásokról nem jött jelentés.

Az *unghi egyházmegyében* következő adakozások történtek:

Tekintetes *Kovács Károly* ur a ráthi egyháznak, az egyház, lelkész és tanító aránylagos használatára 8 hold földet adományozott. *Bozosi Bán Miklósné*, született *Nagy Mária*, az ághtelki egyháznak $\frac{1}{8}$ telket, hozzá tartozó belsőséggel együtt, adományozott. Szivetemelő azon buzgóság e kised egyházban, melyből kiindulva névtelenek igyekeznek enyhíteni az egyház s tanító sorsán, engedve az irás szavainak „ne tudja a te balkezed“ sat. *Kis-Dobronyban* adakozás útján 500 frt. erejéig a templomot csinos kőkerítéssel vették körül. *Szelmencen* az egyház 180 frt. értékű harangot öntetett. A *csomonyai* egyház az egyház javadalmazására egy 12 öl hosszú házat épített szilárd anyagból, melynek egy osztálya bolt és kereskedő lakul szolgál. A *mogyorósi* egyház új iskolát s tanítólakot épített. A *beési*, *nyárádi*, *ptruksai* egyházak új iskolák építését vették munkálatba. A *beési* egyház, hivatalnokai fizetésének biztosítása céljából, a lelkészi, tanítói díjleveleket biztosítani kívánja. A *szalókai* egyház iskoláját kibővítette s rendezte. A *csicséri* egyház egy árva fiut tanított s táplál.

Ezeken kívül *Cseppelyben*: tiszt. *Margitay János* özvegye, született *Bertók Eszter* asszony egy értékes kelyhet. *Nagy-Dobronyban*: *Eperjessy Károly* leánytanító az urasztalára két cinkannát

s két tányért. *Szalókán*: *Kovács Mária, Szántay Miklósné* az urasztalára egy poharat. *Szelmencen* *Herkner Hermán*, szászszületésű bérlő, egy urasztalát ajándékozott.

Az alsóborsodi egyházmegyében: *Hevesen*: néhai *Zsoldos Sándor* 1000 frt. alapítványt tett, a lelkészi hivatal jövedelmének szaporítása végett. Néhai *Zsoldos Zsigmond* földbirtokos 500 frtig tett alapítványt a tanítói fizetés javítására. *Valkon*: néhai *Barathy Judith* elhunyt kegyes nő, az egyház pénztára részére 40 frtot hagyományozott. *Ároktőn*: *Kotta Ferenc*, ároktői születésű debreceni polgár, toronyórára 900 frtot hagyományozott. *M.-Csáthon*: boldogemlékezetű *Kürthy Jánosné*, született *Kürthy Zsuzsanna* $\frac{1}{4}$ telek földet és egy darab szőlőt, legelőilletéssel együtt hagyományozott az egyháznak. *M.-Keresztesen*: özvegy *Tar Mártonné* végrendeletileg az egyház javára 40 frtot és néhai *Gomba György* két helybeli népbankrészvényt teljes értékben befizetve 104 frt. erejéig az egyház javára hagyományoztak. *Noszvajon*: *Kocsis István* 115 forintról szóló kötvényt; Egerben lakó római katolikus *Kovács György* pedig a noszvaji ref. templomra 50 frtot adományozott. *Zsércen*: néhai *Madarász Mihály* 100 frtot hagyományozott az egyház javára. *Kis-Győrben*: *Kovács Faragó József* 10 frtot; *Faragó Sámuel* 10 frtot; *Bihary István János* 20 frtot; *Nagy Barzy István* 5 frtot; *Bihary Sámuel István* 5 frtot; *Horváth Andrásné* 10 frtot hagyományoztak az egyház javára. Továbbá *Bihary Jánosné*, született *Gergely Zsuzsanna* és *Barsy Mártonné*, született *Barsy Mária*, mindketten külön-külön, egy belől megaranyozott ezüst kelyhet ajánlottak az urasztalához. *Szederkényben* hagyományozásokból vett az egyház egy 2000 frt. értékű telket iskolai helyiségnek. *T.-Tarjánban* a magtár jövedelméből az egyház számára rakományos kert 221 frton, és egy ház 126 frton vétetett. *Miskolcon*: *Bató István* és neje *Imre Eszter*, a régi elavult deszkatemplomot *Eszter* nevű gyermekük emlékére befedették és oldalait teljesen újra alakították 1800 frt. erejéig. *Poroszlón* a leégett iskola teljesen fölépítettetett. *Makláron* és *Geszten* új s diszes paplakok építettek. *Kis-Tokajban* a lelkészlak mintegy 500 frt. kiadással jó karba helyeztetett. *Miskolcon* a hívek áldozatkészsége által az avasi templom és torony megújított.

Ezekből következtetést vonhatunk arra, hogy az egyes egyházakban s egyes hiveknél a mostoha idő dacára is meg van az egyházi és iskolai célok előmozdítására szolgáló buzgóság, habár általánosságban s a nagyobb célok kivételére szükséges áldozatkészség — mint fönnebb jelzettem — hiányzik is.

A tanügy, vagyis népoktatása, a hozzám beérkezett egyházmegyei jelentések szerint, mindinkább gyarapodik; az iskoláztatás kötelezettségének érzése, kivált hol erre az előljárók kellő gondot fordítanak, a mostoha anyagi viszonyok közt is mindinkább ébred szülékben, gyülekezetekben.

Az abauji egyházmegyében kitünőbb iskolák: a *baksai, szántai, vilmányi, vályi, beszteri, böbdi, aszalói, vadászi, kupai* sat. iskolák. Iskolaköteles van ezen egyházmegyében 1823 fi, 1658 nő, összesen 3481. Iskolába jár 1615 fi, 1354 nő, összesen 2969. Nem jár iskolába 512.

Az alsóborsodi egyházmegyében iskolaköteles van 2973 fi, 2806 nő, iskolába jár 2207 fi, 1986 nő. Nem jár iskolába 766 fi és 820 nő, összesen 1586. Ismétlő iskolaköteles 986 fi, 881 nő. Ismétlő iskolába jár 194 fi, 134 nő. Nem jár ismétlő iskolába 792 fi, 747 nő, összesen 1539. Példányiskola: az *átányi* fiiskola, *Gecse István* vezetése alatt. Kitünő iskolák: az *átányi* leány, *nánai* fi és leány, *poroszlói* nagyobb fi, *keresztesi* leány, *igricii, papii* és *miskolci* iskolák. Dicséretes 28, kielégítő 17.

Az alsózempléni egyházmegyében kitünő iskola van 18, dicséretes 31, kielégítő 16, gyenge 9; községi 4, t. i. *Bereckiben, Perbenyikben, Kis-Tokajban, Kis-Patakon*; a *kaki, kereszturi* még

most is függőben van. Iskolaköteles van ezen egyházmegyében fi és nő összesen 3822. Iskolába jár 2098, tehát nem jár iskolába 1724.

A felsőborsodi egyházmegyében a jelentés szerint nagy akadály a iskolák előhaladásának a szülék részéről a hanyag iskoláztatás, mi főképen a szentpéteri járásban szembetűnő. Kitűnő iskolák: a *velezdi, szilvási, visnyói, tardonai, parasznyai, bábonyi, felső-barcikai, hangácsi, laki, felső-nyárádi, kazai* és *balajti* iskolák. Dicséretesek: a *szalonnai, nyomári, bódvai, meszesi, szakácsi, borsodi, dövényi* és *alacscai* iskolák. Iskolaköteles van 2613, iskolába jár 2394, iskolába nem jár tehát 219.

A felsőzempléni egyházmegyében van összesen 28 tanító és iskola. Kitűnő tanító és iskola 10, dicséretes 13, kielégítő 5. Községi állami iskola a *kaszui* és *egresi*. Iskolaköteles van 1301, iskolába jár 1146, iskolába nem jár 165.

A gömöri egyházmegyében a tanügyre rég idő óta folytonos éber figyelem fordítatván — lehet mondani — az iskolák legjobb állapotban vannak. Van a 67 népiskola közt 20 kitűnő, t. i. a *balogi, runyai, hamvai, lénártfalvi, putnoki, zádorfalvi pálfalvi, feledi, bejei, vályi, otrokocsi, sajkókeszi, hubói, keleméri, poszobai, rimaszombati*, nagyobb-kisebb leányiskola *simonii, iványi* és *zubogyi* iskolák. A rimaszombati közös fiiskolában van hitfelekezetünk részéről 70. A vallást tanítja itt *Koncz Károly* segédlelkész, az éneklést *Filep Bénéámin* iskolatanító.

Iskolaköteles van ezen egyházmegyében 3035, iskolába jár 2900, nem jár iskolába 135.

A tornai egyházmegyében az iskolák naponkint haladnak előre mind anyagi, mind szellemi tekintetben. Már csak a szádellői egyházban nincs a célnak és a törvény kívánalmának megfelelő tanterem, de itt is át fog az idomittatni. A gyermekek a kiszabott tantárgyakat VI., V., IV. osztályokban tanulják. Az ismétlő iskolások a tanórákat gyakorolják. Az itteni iskolák közül a *körtvélyesi, görgői, szilicei, borzovai, perkupai* taneszközökkel el vannak látva, a többi pedig még csak részben van felszerelve. Faiskola helyiségek többnyire fatenyésztésre nem alkalmas helyeken vannak kijelölve, ennél fogva még a célnak megfelelőleg nem is kezeltetnek. Egyedül Körtvélyesen van némileg rendezve, hol már több száz oltvány díszlik. Takarékmagtárak is vannak, nevezetesen: *Almásán, Szádellőben, Vendégiben, Komjátiban, Petriben*. Van ezen egyházmegyében iskolaköteles 1074, iskolába jár 992, iskolába nem jár 82.

Az unghi egyházmegyében az iskolák állása megnyugtató; kitűnő és dicséretes eredményel munkálkodnak a tanítók, sok helyen a hanyag iskoláztatás ellen panasz van. 16 tanító az egyházmegye részéről ösztöndíjjal jutalmaztatott.

Iskolaköteles van itt 2553, iskolába jár 1889, iskolába nem jár 664.

Ezen, habár nem mindenben örvendetes értesítés teréről, főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés! oly térre kell lépnem, melyen szomorú tudósításokkal találkozunk, a közmulandóság terére.

A halálnak ez évben föltűnően gazdag aratása volt embereink közt. Meghaltak t. i.:

Az abauji egyházmegyében: Szaniszló István volt szalai lelkész s *Kántor Ferenc* fülőkércsi tanító.

Az alsózempléni egyházmegyében lelkész nem halt meg. Tanítók közül: *Szathmáry István* kaki, *Kovács János* hernád-németii nyugdíjazott leánytanító.

A felsőborsodi egyházmegyében: Némegy József vadnai, *Szabó János* szendrő-ládi, *Seres István* felső-kelecseni, *Somossy Sámuel* szentpéteri lelkészek. *Fekete Lajos* velezdi tanító, kitűnőbb tanítóink egyike.

A felsőzempléni egyházmegyében: Sárkány Sándor b.-ujlaki lelkész.

A gömöri egyházmegyében: Majomy József felső-szuhai lelkész s volt egyházmegyei főjegyző, Takaró István recskei lelkész.

Az alsóbersodi egyházmegyében: Sólyom János aranyosi, Orbán Mihály nyugdíjazott esperes tiszánánai, Tessényi István valki lelkészek. Zsoldos Imre világi tanácsbíró.

Az unghi egyházmegyében: Gönczy Károly csapi lelkész.

A tornai egyházmegyében: Ragályi László szőlős-ardói, Apostol Péter jósvafői lelkészek. Török Károly almási, Eperjessy Albert petrii, Fazekas István kápolnai és Kecskeméthy József lenkei tanítók.

Meghalt tehát az egész egyházkerületben 14 lelkész, 8 tanító és egy egyházmegyei világi tanácsbíró.

Hív munkások voltak mindnyájan, az evangyéliomi anyaszentegyház külső, belső építésében. Emlékezetöket, melyre mi is áldást mondunk, fenn fogják tartani az egyházmegyéek jegyzőkönyvei.

Népmozgalmi adatokról tehetnék még említést, de ezek egyházkerületi névtárunkban évenként pontosan közöltetvén, a főtiszteletű egyházkerületi gyűlés becses figyelmét azzal nem terhelem.

Áttérek most már jelentésem azon ágára, melyben a szuperintendensi hivatal körében végzendő dolgokról kell számot adnom, s minthogy ezekről egyenként említést nem tehetek, köz tudomásul általánosságban annyit említek föl, hogy az 1874/5. egyházi évben, az általam elintéztetett ügydarabok száma tesz 1481-et. Ezek közül miniszteri intézmény volt 236 darab, iskolai ügyekben kiadatott 159, egyházi ügyekben 60, házassági fölmentvényi ügyekben 23. Mindezekből a közérdekű tárgyakat időnként a gyűlések elé terjesztettem, miről egyházkerületi jegyzőkönyveink tanuskodnak, a magánügyekre vonatkozó rendeleteket, minden más ilynemű egyházi s iskolai ügyekkel együtt fennálló törvényeink, szokásaink szerint az egyházi közéletre jó hatás figyelembe tartásával elintéztem.

Az elintéztetett házassági fölmentvényi díjakból befolyt: Abaujban, a gönci iskolára 10 frt.; a szadai iskolára 10 frt.; az egyházkerületi papi özvegy árvatár javára 30 frt.; az abarai iskolára 10 frt.; káki iskolára 10 frt.; pethő-szinyei egyházra 20 frt.; miskolci tápintézetre 10 frt.; kis-geőci népiskola javára 15 frt.; szirmai iskolára 10 frt.; szászfai égett egyházra 10 frt.; 13 házassági fölmentvény díj nélkül adatott ki.

A lelkészi vizsgák ez évben is megtartattak, őszi gyűlésünk jegyzőkönyvének tanúsága szerint: első vagy bekebelezési vizsgát tettek 20-an. Ezek közül 7 kitűnő, 11 első osztályzattal. Ugyancsak ezek közül a papi szent szolgálatra kibocsátottam 10-et, a kik egyházkerületünkben szolgálnak, 10 más egyházkerületbe ment át; azért ez évben több egyházmegyében, mint a tornaiban, felsőzemléniben hiányt szenvedtek segédlelkészekben. Kérdés, hogy azon ifjakat, kik főiskoláink jótéteményein növekednek s futják meg a hittani pályát, a papi szigorlatokat is itt teszik le, nem lehetne-e arra kötelezni, hogy első sorban egyházkerületünkben vállaljanak segédlelkészséget? Második vizsgát tettek 16-an; ezek közül 8 kitűnő, 8 első osztályzatu. A vizsgák szabályosb és szigorubb móddal lehető végrehajtására a főtiszteletű egyházkerület által tudva levő intézkedések megtétettek.

Egyházkerületi pénzügyi választmányunk, a hűségére bizott alapítványok, pénzelhelyezések s azoknak pontos kezelése iránti szabályos eljárását ez évben is teljesítette.

Az egyházkerületi számvevőszék megtartatott; számvételünk eredményét s a most is nagy számmal kint levő kamatok behajtása s perek előmozdítása, siettetése iránti intézkedéseinket, számvevőszéki jegyzőkönyvünkbe beigtatva, lesz szerencsénk a gyűlés elé terjeszteni. A számadó pénztárnok urak pontos számadásairól csak dicsérettel emlékezhetünk meg.

A mi a *felsőbb tanügyet* illeti: most, midőn úgy a közélettanodák, mint általában az akadémiák ügye országos rendezésének küszöbe előtt állunk, semmi érdekesebb változást, mely történt volna, föl nem említhetek, legközelebb a pálnapi számvevőszék alkalmával szerzett tapasztalataim alapján, a tanulók dicséretes előhaladást tettek; noha a tanulók s tanár urak közül sokan a főiskola körében majdnem járvánnyá fejlődött tyφος bajoknak voltak kitéve.

A jelenlétemben s befolyással tanácskozó egyházkerületi küldöttség tanácskozott a tantermek építése iránt, s azt már tovább halaszthatatlannak találta. A legnagyobb indok az egészséges termek építésére: az őszön és télen a tanulók s tanárok közt uralkodott betegség, mely a város lakosai közt nem is volt észlelhető. Innen következtetni lehet, hogy a beállt bajnak egyik oka lehet a tantermek egészségtelen volta. Az egyházkerületi küldöttség e tekintetben hozott javaslatát be fog terjeszteni.

Tanulók létszáma: A gimnáziumban a létszám volt az iskolai év elején 490, első félévi vizsgakor 485, jelenleg 474.

Az akadémiában III-ad éves theologus 19, II-od éves 17, I-ső éves 20. Bölcsészethallgató 26, összesen 82, jelenleg 78; továbbá: III-ad éves joghallgató 29, II-od éves 25, I-ső éves 14, összesen 68, jelenleg 66.

A *miskolci gimnáziumról* is, melynek ügyeit naponként figyelemmel kísérhetem, csak jót és dicséretet jelenthetek. Az egyház kebeléből s szakértőkből választott kormányzótestület kezében állván ennek ügye, minden intézkedéseket megtesz időnként, hogy ennek ügye fölvirágozzék, s a főtiszteletű egyházkerület által megszabott tanrendszerhez alkalmazkodva, meghozza a haza s a protestantizmus szent ügyének a köznevelés terén a maga contingensét. De az egyháznak, mely ezt fentartja, melynek már magában egyházi kiadásai nagy mennyiségre rugnak — anyagi szegénysége miatt — a közélettanodák országos szervezésén túl ez intézetnek, mint felekezetinek nincs biztos állása; mert azon áldozatot, melybe egy ily közélettanodának fentartása kerülni fog, a miskolci sok bajjal küzdő egyház legnagyobb áldozatkészség s jóakarattal mellett sem lenne képes a nevelés szent ügyének meghozni.

Most is csak buzgó tanárainak nélkülözö béketűrése foly be arra nagy mérvben, hogy ez intézet fennállhasson.

Azért ezen intézetet, mint oly szükségessé, melyet, ha nem volna, alapítani kellene, ajánlom a főtiszteletű egyházkerület pártoló figyelmébe.

Jelenlegi létszáma a tanulóknak 351, t. i. VIII-ik osztályban 32, VII-ik osztályban 34, VI-ik osztályban 37, V-ik osztályban 42, IV-ik osztályban 41, III-ik osztályban 41, II-ik osztályban 65, I-ső osztályban 59.

A főtiszteletű egyházkerület pártfogása alatt álló főleányneveldekről teszek még egy pár szóval említést. Ezen intézet szükséges és hasznos voltát mindinkább indokolja két körülmény: *egyik* azon hazafias szempont, hogy a felföldről jövő többnyire jeles igyekezetű növendékek, itt tanulják alaposan a magyar nyelvet, ez nekik, mintegy kikötőjük; örömmel távoznak ezek innen haza, midőn nemzetiesen érző szívök minden érzelmeinek tolmácsolására bírnak a nyelv hatalmával is. A *másik* szempont az, hogy mind a nagyobb városi, mind a magán házi nevelés költségei

roppant magasra hágtak ez idő szerint, ezeket ritka szüle bírhatja meg. Ezen intézetben mód és alkalom nyílik a jobb módu szülőknek is arra, hogy leányaikat célszerűen s igaz nemzeti irányban neveltethessék; a középrendre nézve pedig ezen intézet itt vidékünkön valódi áldás. Legközelebbi félévi vizsgájuk ezen intézet növendékeinek valóban oly példás sikerrel folyt le, hogy minden jelenlevők legnagyobb megelégedéssel távoztak el, mint illet, ezen intézetet is, tanító személyzetével együtt ajánlom a főtiszteletű egyházkerület pártfogó figyelmébe.

Ezekről véltem szükségesnek évi jelentésemben megemlékezni. Midőn azért gyűlésünket évi jelentésem előterjesztése után megnyitni szerencsém van: magamat a főtiszteletű egyházkerületi közönség szives jó indulatába ajánlom.

Szuperintendens urnak közérdekeltséggel fogadott terjedelmes jelentése, általános jóváhagyás s buzgó eljárásainak méltánylása mellett, tudomásul vétetett s jegyzőkönyvbe iktatása elrendeltetett.

6. A múlt 1874-ik évi szeptember 20., 21., 22-ik napjain Miskolcon tartott egyházkerületi őszi közgyűlés jegyzőkönyve 3-ik pontjára vonatkozólag, az alsóborsodi egyházmegye indítványára nézve, azon kérdésre: hogy az egyházmegyék mennyiben kívánnák a lelkészi díjminimumot megállapítani: az erre szolgáló adatok pontos beterjesztése melletti véleményadásra hivatván föl, s a véleményeiket még föl nem terjesztett egyházmegyék azoknak már jelen gyűlésünkre mulhatlanul leendő fölterjesztésére szorgalmaztatván

Az összes egyházmegyék véleménytöbbsége, a lelkészi díjminimumra nézve, a 600 frt. mellett nyilatkozott, s így ez összeg lön határozatilag is megállapítva. E mellett azonban az egyházmegyei hatóságok oda utasítottak, hogy tekintetbe véve az egyházak vagyoni állása mellett azoknak helyi fekvéseit, összecsatoltatásuk lehetőségét vagy lehetetlenségét, s mindazon körülményeket, melyek a hitfelekezeti és vallásos életre kedvező vagy kedvezőtlen befolyással lehetnének, igyekezzenek ez intézkedést, hol a kikerülhetlen szükség úgy parancsolja, nem egész merevségben, hanem azon eszélyességgel alkalmazni, hogy az egyházak léte ne kockáztattassék, a vallásgyakorlat ne akadályoztassék, s követtessenek el elébb minden módok az ily egyházaknál, hogy anyaegyházi minőségökben megmaradhassanak s csak ott, hol erre az egyház anyagi ereje kilátást többé nem nyujthatna, yétessek foganatba az affiliatio.

7. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 5-dik, valamint az ezzel tárgyrokonságnál fogva kapcsolatos 25. és 26-dik pontjaira vonatkozólag, egy küldöttség lévén megbizva a végből, hogy alapos és beható véleményt adjon úgy a tanárok fizetésének leendő fölemeltetése, mint általában a főiskolában a tanügynek a kor színvonalán megtartása tárgyában, mégpedig minden egyes intézeti ágnak kellő méltánylása mellett, s hogy miként lehetne és kellene a jogi, hittani és bölcsészeti szakokat célszerűen szervezni? nevezett küldöttség ebbeli megbiztatásában eljárván: arról tett véleményes jelentését előterjeszti, mely szerint:

Mindenekelőtt számot vetve küldöttség a főiskola vagyoni állásával, egyfelől azért, hogy azon határvonalakkal megismerkedjék, melyek a további terjeszkedés korlátait megszabják, másfelől azért, hogy kitüntethesse, valjon lehető-e általában a főiskolai tanügyet, — a kor követelményei szerint, újabb áldozatok nélkül, történeti multunknak sérelmét sem feledve ki — rendezni és

javítani, ezen számotvetés szolgálván kiindulási pontul, s úgy a gimnáziumi, mint az akadémiái tanárok fizetését, valamint 3 új jogi tanszéknek fölállítását is ehez képest vélvén megalapíthatónak: a mutatkozó anyagi állással szemben kiterjeszté figyelmét küldöttség mindazon követelményekre, melyek a sárospataki főiskolai tanári kar ez ügyre vonatkozó előterjesztésében minden egyes intézeti ágra nézve nyilvánultak. Ezek küldöttség véleménye szerint is olyanok, melyek a tudományok jelen állása s a magasabb akadémiái intézetek célirányos berendezése tekintetéből el nem utasíthatók, t. i. erősebbé tenni a bölcsészeti szakot, fejleszteni a hittudományi előadások körét, egyházalkotmányi és vallási érdekeink is egyiránt követelvén ezeket.

A jogakadémiára nézve megjegyzi küldöttség, hogy itt a legsürgetőbb kényszerrel is állunk szemközt és ennek kérdését vagy most kell és lehet megoldani, vagy teljesen elejteni, mit csak a jövő reményében vél megtehetni, t. i. azon reményben, ha az egyházkerület új forrásokról lesz képes gondoskodni, melyből a most rövidséget szenvedő intézeti ágak korszerű szükségait fedezni fogja, s ezt föltéve a 3 jogtani tanszék fölállítását lehetőnek tartja; azonban 1 bölcsészeti tanszék betöltésének föltétlen szüksége mellett, melynek alapjáról már ezuttal szükséges gondoskodni.

Ily anyagi áldozatok és a további tanügyi szükségek betöltésének elodázása s felfüggesztése mellett vélvén küldöttség a sárospataki jogakadémiát megmenteni; nem hagyja tekintet nélkül a tiszántúli egyházkerületnek, a küldöttség figyelmébe különösebben is ajánlott indítványát, a jogakadémiának a két testvéregyházkerület által Debrecenben közös erővel egyesítése és főtartása iránt, melynek netaláni foganatosítása által, bár egyrésztől nagy előnyt vélne küldöttség Patakon a többi intézeti ágakra háramolhatni, de más szempontból kérdésbe tehetőnek véli azt is, hogy *valjon nem vonná-e ez maga után a sárospataki főiskola történeti jó hírnevének s jelen állásának is csökkenését?*

Nem kevésbé ragadta meg küldöttség figyelmét továbbá, ugyancsak a tiszántúli egyházkerület múlt 1874. évi október 1—4-ik napjain Debrecenben tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 210. pontja, melyszerint a tudomány, állam, a tiszta magyarság s nemzetiség érdeke, valamint tanáraink kiképzése szempontjából is fölhívja a testvéregyházkerületeket s ágostai hitvallásu atyafiakat, egy *magyar protestáns egyetemnek* Debrecenben leendő fölállítása érdekében egyesülésre és tömörülésre; ezt azonban küldöttség, *egyházkerületünk már elébb s több ízben kijelentett közmívelődési irányánál s szelleménél fogva is, melyszerint a tudományoknak magaslatán a felekezeti huzalkodásoknak nem barátja, egyszerűen elejtendőnek véleményezi; a fölhívásban hangsúlyozott tanárképezdére nézve is kimondván, hogy a cél szempontjából elégnék tartja időnként egy-egy ifjun ösztöndíjjal segíteni és azt a meglevő egyetemeken képeztetni, miután ez megbirható kiadással épen a célhoz vezet.*

A főiskolai tanárok fizetésére nézve pedig kiemeli küldöttség azt, hogy legelső sorban megoldandónak tartja a tanári fizetések rendszeresítését, ezt követelvén a főtiszteletű egyházkerület már több ízben kijelentett ígéretének beváltása, a főiskolának más intézetekkel szemben való helyzete és jó hírnevének biztosítása.

Végül küldöttség, a főiskola vagyoni helyzetének jövődöben lehető javítása céljából, ohajtását fejezi ki az iránt, hogy egy állandó számvevőszék állíttatnék föl mint eddig is, a szuperintendens és világi algondnok urak elnöklete alatt.

Küldöttség ezen véleményes jelentésének alapján, egyházkerületünk a sárospataki főiskola minden intézeti ágai érdekének szemelött tartása mellett, az *ujjonnan*

szervezkedés szükségét, mint a kor elutasíthatlan követelményét beismervén: a küldöttség munkálatának tárgyait képező egyes pontokra nézve határozatilag következőkben állapodott meg:

a) a *jogakadémiát* a főiskola történeti multjához hiven, oly intézeti ágnak tekintvén, mely az egész intézet léte, főállására és emelkedésére nézve legtöbb tekintetben határozó befolyással bír; azt minden áldozattal föntartani kívánja, s e célból ezen szakba 3 új tanszéket állítandó föl oly módon, hogy egyelőre a legközelebbi iskolai évre 2 tanszék, az az után következő iskolai évben pedig már a harmadik is fölállítandó leszen.

b) Küldöttség javaslata, a *theologiai két, és a bölcséleti egy tanszék* fölállítása iránt, szintén elfogadtatik azon megjegyzéssel, hogy ezek rögtöni fölállítása csak az épen jelenben gátló körülmények által lévén akadályozva, vagyis egyelőre csak igen rövid idő kérdésévé téve, legfőbb gondjai egyik tárgyává teszi az egyházkerület ezeket is mielőbb rendszeresíteni.

c) *A tanárok díjának* fölemelésére nézve az egyházkerület már több ízben tett ünnepélyes ígéretét beváltandó: minden eszközöket s módokat fölhasználva, hogy az ebbeli szükség követelményeinek eleget tegyen. Ehez képest az eddigi drágasági pótlék címe alatt fizetett 100 frt. díjt állandóan folyóvá tévén, ezenkívül a jogi újonnan fölállítandó tanszékek föntartása költségeiből rendelkezésre fönmaradható összeget, legelső helyen a küldöttség által javasolt tanári díjak kiegészítésére fordítandja; a gimnáziumi tanárok díja 1200, az akadémiai tanároké pedig 1400 frtban állapítatván meg.

d) Az intézeti ágak illetén újból szervezése szükségessé tévén a *tudományok* akként lehető rendszeres beosztását, s általában a szervezetnek minden részében teljes végrehajtását, hogy a meglevő és leendő tanerökhöz képest egyik vagy másik tudomány ki — vagy hátrányban — ne maradjon, ezen beosztás s szervezési végrehajtás módzatainak eszközlésére, a tanári kar közreműködése mellett Hegedüs László főiskolai világi algondnok ur elnöklete alatt megbizatnak s kiküldetnek: *Körössy István, Prágay Lajos, Török József, Fejes István, Szathmáry Király Pál, Kovács Károly* és *Bódogh Albert* urak, eljárásukról teendő jelentések legközelebbi pataki nyári közgyűlésünkre bevértatván.

e) A tiszántuli egyházkerület azon indítványát illetőleg, melyszerint *jogakadémiánknak a debrecenivel közös erővel lehető egyesítése s föntartása* céloztatnék, miután úgy a dunamelléki, mint a dunántuli testvéregyházkerületek is már e tekintetben jogakadémiáikra nézve intézkedtek, s egyházkerületünk is jogakadémiáját, már épen ez alkalommal a fenebbi pontban hozott határozat értelmében, minden áldozattal föntartani akarja: részünkről az egyesülés szüksége ez által megszüntnek tekintetik.

f) Ugyancsak a tiszántuli ref. egyházkerületnek a Debrecenben fölállítandó *magyar protestáns egyetem* iránti fölhívását illetőleg: bármennyire beismeri is egyházkerületünk a testvéregyházkerület ezen indítványának az egész hazai protestantizmusra nézve nagy horderővel bíró fontosságát; de mi után iskoláink szervezése s szegény egyházaink föntartása a legnagyobb mérvben veszi igénybe minden rendelkezésünkre álló pénzerőnk, e korlátolt helyzetünknél fogva az indítványhoz

nem járulhatunk, s csakis akkor véljük egy ilyen országos protestáns egyetem fölállítását eszközölhetőnek, ha a közösérdek és szeretet alapján egy országos pénztár jöhetőnd létre, melyből egyházi s iskolai szükségünket fedezhetni fogjuk.

Az indítványban hangsúlyozott *tanárképezde fölállítását* pedig, a küldöttség véleménye szellemében, épen a fennebb érintett korlátoló körülményeknél fogva, ez idő szerint mellőzhetőnek tekintjük.

g) Küldöttség javaslata az állandó főiskolai számvevőszék fölállítására nézve oda módosittatik, hogy a számvevőszék marad eddigi alakjában, fönn hagyatván az egyházmegyéknek azon jog, hogy ezen számvevőszékre ellenőrzés és tudomás vétel végett képviselőiket időnként saját költségeikre mindannyiszor elküldhetik.

8. Ugyanazon gyűlés jegyzőkönyve 8. száma alatt az egyetemes tanügyi bizottsággal teendő végszámozkodás tárgyában, olvastatott a magyar ref. egyetemes tanügyi bizottmány Pesten, 1875. évi március 31. és ápril 1. tartott értekezletének jegyzőkönyve.

Ennek 3-ik pontjára közgyűlésünk véleménye oda járul, hogy a végszámozkodás megtörténte után, az egyetemes tanügyi bizottság tulajdonába jutott minden könyvpéldány, a szokásos arány szerint, az egyházkerületek közt osztassék föl.

A 7-ik pontra: közgyűlésünk beleegyezik abba, hogy az egyetemes tanügyi bizottság eddigi alakja és hatásköre szüntetessék be. Azonban ref. egyházegyetemünkre nézve szükségesnek látja, hogy mint szellemi és erkölcsi kapocs az 5 reformált egyházkerület közt, úgy az egyházi, mint az összes tanügyekre nézve, annyiszor a mennyiszer ennek szüksége mutatkozik, koronként összehivassék és együtt működjék, s a végszámozkodásra összeülendő tanügyi bizottság, ennek összehívása iránt a kellő intézkedést tegye meg. Ezen fölállítandó új bizottság tagjaiul kinevezi egyházkerületi közgyűlésünk egyházkerületünk részéről Hegedűs László, Mocsáry Lajos, Fejes István és Szinyei Gerzson urakat. Ezen határozatunk, úgy az egyetemes tanügyi bizottmány elnökével, mint a testvéregyházkerületekkel közölni rendeltetik.

Az említett jegyzőkönyv többi pontjai közgyűlésünk által egész terjedelmökben helyeseltetnek.

9. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 11. és 12. pontjait illetőleg, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium leirata folytán, elrendelvén egyházkerületünk a kebelében létező népiskolákban a 6 osztályu tanfolyam fölállítását, valamint az iskolai mulasztások nyilvántartását, s az azokról vezetett kimutatásoknak a kormány közegei felhívására annyiszor, mennyiszer azok kezeibe átszolgáltatását; jelenti szuperintendens ur, hogy egyházkerületünknek ide vágó intézkedéséről értesíté az illető minisztériumot, de attól ez ügyben eddigelé semmi választ nem nyert.

Sajnos tudomásul szolgál.

10. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 13. száma alatt a vallási, erkölcsi és egyháztörténelmi korszerű tankönyvek ismételen sürgetett előállítására, az *irodalmi kör* által mindeddig nem teljesítettén:

ezeknek mielőbbi elkészítése ujabban is az *irodalmi kör* kiváló figyelmébe ajánlatik, kimondatván egyszersmind, hogy ily tárgyú művek készítésében a meghatározott díjért és föltételek mellett, az irodalmi kör köztagjain kívül is, bárki versenyezhet. A pályázó művét közvetlenül szuperintendensi hivatalunkhoz küldje be.

11. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 16. száma alatt szuperintendens ur a nagyméltóságú minisztériumnak az iránti megkeresésére bizatván meg, hogy a védköteles tanítóknak a katonai gyakorlatok alóli fölmentetéseket kérelmezze; ha pedig fölmenthetők nem lennének, eszközölje, hogy fegyvergyakorlatra behívásuk szünetidőkre tétessék át; jelenti, hogy az illető minisztériumot ez iránt megkereste, de kérelmezésére mind ez ideig semmi választ nem nyert.

Sajnos tudomásul vétetett. Amennyiben pedig ez ügy már az egyetemes konvent tanácskozásainak is egyik komoly tárgyát képezte, s főgondnokunk is fölkéretett, hogy ebbeli panaszunk megszüntetését a nagyméltóságú minisztériumnál eszközölje, azonban a kívánt orvoslat mindekkorig elmaradt: a majdan egybeülendő egyetemes konvent alkalmára szuperintendens és főgondnok urak ujlag fölkéretni határozatnak, hogy ez ügyet ismételve ajánlják a konvent figyelmébe s az országos közoktatás érdekében, ha másként nem sikerülne, e rendellenes állapotnak megszüntetését, az országgyűléshez egyetemesen fölterjesztendő kérvény által is eszközöljék.

12. Ugyanazon jegyzőkönyv 17. pontjára vonatkozólag, a nagyméltóságú magyar királyi vallás- és közoktatási minisztériumnak, az egyházmegyei tanképesítő bizottságok megszüntetését kívánó leiratára, azon előterjesztést tévén egyházkerületünk, hogy autonomiájánál fogva jogosultnak érzi magát, saját körében és saját területére, addig is alkalmazott tanítók részére a képesítő bizonylatokat saját bizottságai útján kiállítani, s hogy jövőre ezen intézkedés szüksége annyival is inkább elmarad, mivel tanítóink, felekezetünk keblében is, rendes képezdék képesített növendékei lesznek; e fölterjesztését egyházkerületünknek az illető minisztérium folyó évi március 27. 6169. szám alatt kelt leiratában teljes belenyugvással veszi tudomásul.

Megnyugtató tudomásul szolgál.

13. Ugyanazon közgyűlés jegyzőkönyve 68. száma alatt a „*Tisza*“ biztosító-intézet alapszabályainak, az általa nyújtandó biztosítékoknak megvizsgálására kinevezett küldöttség elnöke szuperintendens ur szóval jelenti, hogy a küldöttség a társulat által fölajánlott biztosítást a létesítésével együtt járó nehézségek miatt nem ajánlhatja.

Ezen jelentés tudomásul vétetvén: ezzel kapcsolatosan

14. Tanácskozás alá vétetett a tiszántuli ev. ref. püspök Révész Bálint ur által egyházkerületünkhöz is áttett „*Bethlen Gábor*“ című életbiztosító s önszegélyző-egylet tervezete.

Egyházkerületünk őszinte szives örömmel üdvözi bár a testvéregyházkerület szuperintendensét, az egyházak s azok belhivatalnokai anyagi helyzetére javítására irányozott buzgó törekvésében, s ez érdemben egyházkerületünk is saját körében minden lehetőt megtesz; mindemellett is azonban a javaslatba hozott segélyegylethez, az egyházmegyéék öszhangzó nyilatkozatánál fogva, a jelen szomorú anyagi viszonyok között nem csatlakozhatik.

15. Olvastatott a vallás- és közoktatási magyar minisztériumnak 559. szám alatt kelt leirata, melyszerint az országban létező bármely tanintézetek és egyházak külföldi államoktól és azoknak uralkodóitól s kormányától segílyt nem kérhetnek, sem el nem fogadhatnak.

16. Ugyanazon minisztérium 4671. szám alatt értesíti szuperintendensi hivatalunkat a felől, hogy az ujvidéki reáltanodától, mely a törvény követelményeinek eleget nem tett, a nyilvánossági jog megvonatott.

17. Ugyanazon minisztérium 5329. szám alatt értesít arról, hogy Belák Imre túladunai segédlelkész elsőfoku lelkészi vizsgáróli bizonyítványa másolatban kiadatott.

18. Ugyanazon minisztérium 27288. szám alatt értesít arról, hogy a sárospataki helv. hitv. hittanintézet 4 hallgatójának, kik gimnáziumi tanuló korukban egyévi önkéntesi szolgálatra soroztattak be, a katonai szolgálat alól teljes fölmentésüket kérő s ő felségéhez intézett folyamodványukat, a magyar királyi honvédelmi miniszter ur, illetékes vélemény kikérése után nem terjesztheti föl, különben folyamodványuk előtt az ut nem záratván el.

19. Ugyanazon minisztérium 27398. szám alatti leiratában értesít arról, hogy a métermértékek rendszerét ábrázoló fali tábla s a hozzá készített utasítás, a tanintézetek használatára, az egyetemi nyomdában kiadatván: megszerezhetők s betanítandók.

20. Ugyanazon minisztérium 15025. szám alatt Kikičević M. Miklós szerkesztő neve alatt Jovannovics nyomdájából Pancsován 1873. szerb nyelven kikerült „*hazai és általános földrajz*“ című könyvet, tév — és alkotmányellenes — tanai miatt, az iskolai használatból kitiltja.

21. Ugyanazon minisztérium 26521. szám alatt fölhivja szuperintendensi hivatalunkat, hogy a honvédségbe tartozott minden papjelölt vagy növendéknek pappá szenteltetését, illetőleg lelkészszé, vagy segédlelkészszé lett alkalmaztatását, vagy papi hivataláról lett lemondását az illető zászlóalj parancsnokságának hozza tudomására.

22. Ugyanazon minisztérium 31899. szám alatt fölhivja szuperintendensi hivatalunkat, hogy a számtani könyvek a méterrendszeren alapuló mértékekkel való számításához idomittassanak.

23. Ugyanazon minisztérium 1285. szám alatt értesíti szuperintendensi hivatalunkat a felől, hogy a tanulói egyletek elnökei és tagjai posta portómentességet nem élvezhetnek.

24. Ugyanazon minisztérium 922. száma alatt a budapesti és kolozsvári egyetem, jog- és államtudományi karánál tartandó tudori szigorlat szabályzatát megküldi.

25. Ugyanazon minisztérium 34512. szám alatt értesíti szuperintendensi hivatalunkat a felől, hogy a különös engedély mellett magán uton államvizsgát tevő jogászok mindkét államvizsgát letenni köteleztetnek.

26. A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi magyar királyi minisztérium 21227. szám alatt fölhivja szuperintendensi hivatalunkat, hogy a gyümölcs- és fatenyésztésre kiadott területek rendeltetésükre fordíttassanak.

27. A vallás- és közoktatási magyar királyi minisztérium 79. száma alatt az országos statisztikai adatok beküldésére hív fel.

28. Ugyanazon minisztérium 563. szám alatt a nazarénusok irányában követendő eljárást szabályzó körrendeletét küldi meg.

29. Ugyanazon minisztérium 48847. szám alatt rendeli, hogy a hivatalos egyházi levelek mindig a hivatalhoz címzendők.

30. Ugyanazon minisztérium 1367. szám alatt a családi értesítések szerkesztése iránti utasítást küldi meg.

Az elősorolt magyar királyi miniszteri rendeletek már szokott uton köröztetve s az illetőknek tudtára levén adatva: közgyűlésünk által tudomásul vétetnek.

31. Ugyanazon minisztérium 8046. 26371. és 29700. szám alatt kelt intézkedésekben értesíti szuperintendensi hivatalunkat, hogy ő cs. királyi apostoli felsége, legkegyelmesebb urunk *a)* az abaujmegyei *szászfai* helv. hitv. egyházközségnek tűz által megemésztett egyházi és iskolai épületei fölépíthetésére 200; *b)* a Zemplénmegyében kebelezett *karcsai* helv. hitv. egyházközségnek tűz által megrongált temploma helyreállítására 200; valamint *c)* az abaujmegyei *gagy-bátori* helv. hitv. községnek iskolája fölépítésére szintén 200 frtot saját kézi pénztárából adományozni kegyeskedett.

Ő cs. k. apostoli felségének a fennebb nevezett, s elemi csapások által sújtott szegény egyházaink irányában tanusított részvéte s legmagasabb kegyéért, egyházkerületünk részéről a legmélyebb hálás köszönet nyilvánítatván; miként a legmagasabb kegyadományozás, ugy az az által keblünkben keltett hálaérzelem kifejezése jegyzőkönyvünkben örökíttetni határozottatott.

32. A dunántuli ref. egyházkerületnek 1874. szeptember 21—24. napjain;
a dunamelléki ref. egyházkerületnek 1874. november 11. s következő napjain;
a bányai ágostai hitv. kerület 1874. augusztus 29—31. napjain;
a dunáninneri ágostai hitv. egyházkerületnek 1874. augusztus 12—14. napjain;
a dunántuli ágostai hitv. egyházkerületnek 1874. augusztus hóban, valamint
a tiszántuli ev. ref. egyházkerület 1874. okt. 1—4. napjain tartott közgyűlése jegyzőkönyvei, s

az erdélyi, dunántuli, dunamelléki és tiszántuli egyházkerületek folyó 1875-ik évre szóló névtárai az illető szuperintendens urak által megküldettek.

Mindezek szives köszönettel fogadtatván, egyházkerületünk levéltárába letétetni határozottak.

33. A tiszántuli ref. egyházkerület fennebb idézett jegyzőkönyve 209. pontja szerint, azon egyházkerület a felsőbb oktatásra vonatkozó miniszteri törvényjavaslat egyes szakaszaira tett észrevételeit s megjegyzéseit jegyzőkönyvbe vezetvén: az azokban kifejtett irányelvek alapján egy *emlékirat* készítését határozá el. Mely emlékirat a felsőbb oktatás tárgyában majdan a testvéregyházkerületekkel közöltetvén: fölhívatnak a magyarországi ref. és ágostai hitvallásu egyházke-

rületek annak elfogadására, hogy így az a magyarországi egyetemes protestáns egyház nevében terjesztetvén föl az országos képviselőházhoz, annál nagyobb sulya és hatálya legyen a felsőbb tanintézetek érdekében teendő ezen nyilatkozatuknak.

Miután egyházkerületünk, főiskolánk minden intézeti ágának legujabb szervezése által, az általa megalapított irányelvek nyomán már előzetesen intézkedett; de mert az érintett miniszteri törvényjavaslat, valamint az arra vonatkozó emlékirat még ekkoráig velünk nem is közöltettek, azoknak tárgyalásába egyházkerületünk ezért nem bocsátkozhatott; hanem általában a tanügy rendezésére s az új szervezet részletes alkalmazása, módzatainak végrehajtására, jelen jegyzőkönyv fennebbi 7-ik száma *d)* pontja alatt kiküldött bizottság, mely véleményét legközelebbi pataki gyűlésünkre adandja be, ezennel oda lévén utasítva, hogy ezen addig valószínűleg hozánk is majdan megérkezendő miniszteri törvényjavaslat és az arra vonatkozó érintett emlékiratot is tárgyalása körébe vonja be; azon alkalommal erre hozandó határozatunkat akkor a testvéregyházkerületekkel közölni el nem mulasztandjuk.

34. Több egyházmegyéből a lelkészi és tanítói díjlevelek megerősítés végett fölterjesztettek. Jelesen:

Az alsózempléni egyházmegyéből:

- a) A petrahói tanítói díjlevél 3 példányban.*
- b) A tolcsvai lelkészi díjlevél 3; tanítói díjlevél 2 példányban.*
- c) A tokaji fitanítói és orgonista-leánytanítói díjlevél 3—3 példányban.*
- d) A rozvágyi lelkészi és tanítói díjlevelek 3—3 példányban.*
- e) Az ágcsérnöi leányegyház tanítói díjlevele 3 példányban.*
- f) A sárospataki lelkészi, két tanítói és kántororgonistai díjlevelek 2—2 példányban.*

A gömöri egyházmegyéből:

- g) Az alsó-falusi leányegyház tanítói díjlevele 3 példányban.*
- h) A trizsi tanítói díjlevél 3 példányban.*

A tornai egyházmegyéből:

- i) A szöllős-ardói, teresztenci, kápolnai lelkészi díjlevél 3 példányban.*

Az abauji egyházmegyéből:

- k) A fuló-kércsi tanítói díjlevél 1 példányban.*
- l) A szend-szalai lelkészi díjlevél 1 példányban.*
- m) A beszteri lelkészi díjlevél 1 példányban.*

Tudomásul vétetvén: megerősítettnek, s egy-egy példány azokból az egyházkerületi levéltárba letétetni, másod és harmad példányuk pedig az illető egyházmegyék és egyházaknak megerősítve visszaküldetni határozatnak.

35. Ugyancsak az egyházmegyéből bejelentetnek a múlt év folyama alatt történt lelkészi és tanítói változások és elhelyezések. Jelesen:

Az abauji egyházmegyében:

- a) A szépsii változás által megürült lelkészi állomásra: Megyasszay Pál, volt alpári;*
- b) Szend-szalai lelkészszé Jakab János, szikszói helyettes lelkész választattak.*
- c) Abaujvárra: Tóth József, volt regmeci —*

- d) *Regmecre*: *Hollár Endre*, volt kajatai —
- e) *Kajataira*: ifj. Szabó József, volt g.-bogdányi —
- f) *Buzitára*: Sárkány Albert, volt nyirii —
- g) *Tornyos-Németibe*: Vajthó István, volt csáji tanító,
- h) *Szesztára*: Köhler Endre, volt gönci tanító,
- i) *Csenyétére*: Balázs József, sárospataki volt képezdei növendék,
- k) *Nyiribe*: Kerekes Gábor, egykori kupai tanító,
- l) *Szurdokra*: ifjabb Illés János, volt kisegítő tanító,
- m) *Láncra*: Szendrey István, sárospataki államképezdei növendék,
- n) *Szikszóra*, felsőbb elemi iskolatanítóul: Eszenyi Sándor, pataki végzett theológus,
- o) *Göncre*: Pásztor István, képezdei növendék fitanítóul,
- p) Ugyancsak *Göncre*: Szigethy Gyula, képezdei növendék, leánytanítóul helyeztettek el.

A felsőborsodi egyházmegyében:

- a) *Vadnára*: Ifjabb Svingor József, eddigi alacsikai segédlelkész,
- b) *Szendrőládba* helyettesül: Fodor István egy évre,
- c) *Felső-Kelecsenbe* rendes lelkészül: Palcsó Károly, eddigi alsó-szuhei segédlelkész,
- d) *Szentpéterre*: Vadászy Pál, eddigi ottani segédlelkész választattak meg.
- e) *Felső-Nyárádra* tanítóul: Liszkay József, eddigi zsujtai tanító,
- f) *Berentére*: Beke Lajos, képezdei növendék,
- g) *Ecsegre*: Mészáros Bálint, képezdei növendék,
- h) *Kazincra*: Bárdos István, III-ad éves theológus 3 évre,
- i) *Szentpéterre*: Varga Béla, I-ső éves theológus 2 évre,
- k) *Finkére*: Bodnár Károly, eddigi felső-gagyti tanító helyeztettek be.

A gömöri egyházmegyében:

- a) *Náprágyi* tanító György Ferenc, hivatalától 3 évre felfüggesztetett, s helyette alkalmaztatott: Pálur Mihály, trizsi tanító.
- b) *Jánosii* tanítóvá: Kapitány Sándor,
- c) *Dubicsányi* tanítóvá: Szécsényi István,
- d) *Szántori* tanítóvá: Györy Gyula,
- e) *Tornallyai* tanítóvá: Nagy Márton,
- f) *Rudnai* tanítóvá: Kerekes József,
- g) *Pelsőci* leánytanítóvá: Bátky Lajos,
- h) *Serkei* ideiglenes tanítóvá: Csabay József,
- i) *Putnoki* segédtanítóvá: Ujváry Lajos, alkalmaztattak.

Az ungi egyházmegyében:

- a) *A béési* halál által megürült lelkészi állomásra: Szabó Endre, palágyi lelkész,
- b) *Palágyra*: Kövér Miklós, iskei lelkész,
- c) *Iskébe*: Fürjész István, ungvári segédlelkész,
- d) *A csapi* halál által megürült lelkészségre: Bacskay Sámuel, minaji lelkész,
- e) *Minajba*: Szöllösy Gyula, nagy-dobronyi segédlelkész,
- f) *Ungvárra*: Homoky Antal, volt béési segédlelkész, segédlelkészszé és tanítóvá, választattak.

Az alsóborsodi egyházmegyében:

- a) *Nagy-Mihályba:* Szabó József, volt sályii lelkész,
- b) *Sályiba:* Ágoston Sándor, volt ábrányi lelkész,
- c) *Ábrányba:* Ráczevy Sándor, böcsi segédlelkész,

A felsőzempleni egyházmegyében:

- a) *A b.-ujlaki halál által megürült lelkészségre:* Gyarmathy Sámuel, volt b.-ujlaki segédlelkész,
- b) *A kis- és nagy-bárii változás által megürült lelkészségre:* Soltész Gyula magyar jesztrebi helyettes lelkész,
- c) *Nagy-toronyai tanítóvá:* Vajócsik Sándor,
- d) *Legenyei tanítóvá:* Német Bertalan,
- e) *Zempleni tanítóvá:* Hollós János lettek megválasztva és megerősítve.

Tudomásul szolgál.

Az egyházmegyékben mult év folyama alatt történt lelkészi és tanítói halálozások — már fennebb — jelen jegyzőkönyv 5. száma alatt a szuperintendensi évi jelentésben lévén elősorolva: azok ide igtatásának szüksége fönn nem forog.

36. A felsőborsodi egyházmegye folyó évi április 14-én Lakon tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 16. száma alatt kelt határozatára, hogy a még képesítettséggel nem bíró tanítók részére a képesítő bizonylatot az egyházmegyék saját bizottságaik utján tovább is kiállíthatják-e? utasítást kér.

Ez ügyben már jelen jegyzőkönyv fenebbi 12. száma alatt határozat hozatván; újabb határozat hozatalára szükség nincs.

37. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 33. száma alatt, a folyó évi sárospataki nyári egyházkerületi közgyűlésre képviselőkül; az elnökökön kívül: Törös Pál világi, és Tóth Miklós papi tanácsbírákat neveztek ki.

Tudomásul vétetik.

38. Ugyanazon egyházmegye tanképesítő bizottsága legutóbbi üléséről szóló jegyzőkönyvét két példányban fölterjesztvén:

tudomásul szolgál, s annak egy példánya levéltárunkba letétetni, másik példánya pedig az illető egyházmegyének visszaküldetni határoztatik.

39. Ugyanazon egyházmegyéből a *bábonyi* zsellérek azon kérelemmel járultak nevezett egyházmegyéhez, régi díjlevélre, szegénységökre s különben is sulyos egyházi terheikre hivatkozva, hogy behivatalnokaik számára kiszolgáltatni kötelezett 4 öl fa fizetése alól mentetnének föl, annyival is inkább, mivel utóbbi időben a fa behordásával is terheltettek; mely kérelműkkel az eljáró felsőborsodi egyházmegye azon indokból utasította el folyamodókat, mivel általános szokás szerint a fafizetési kötelezettség minden oly egyházban, hol már a tagosítás megtörtént, a zsellérekre nézve a járó marhával bíró egyháztagokhoz viszonyítva aránylag gyakorlatban van, de főkép most ezen kötelezettség tekintetében az arány már jogérvényesen meg lett alapítva, míg a fa befuvározását illetőleg az említett egyházmegye akként határozott, hogy az egész failletőséget a járó marhával bíró egyháztagok kötelesek jövőre behordani, mint ezt már előbb ez ügyben létrejött egyezkedéskor meg is ajánlották; a gyalogok pedig kötelesek annak felvágását eszközölni.

E határozat ellen, míg egyrésről a folyamodó zsellérek felebbezést jelentettek be, másrésről a gazdaközönség beadott folyamodásában, az egyházmegye határozatát helyben hagyatni kéri.

Minek folytán az ügy vizsgálat alá vétetvén, egyházkerületünk az egyházmegye határozatát, indokaiból, de különösen azért is helyben hagyja, mivel mint a határozatból s az előírottakból kitűnik, e kérdés már elébb megoldva lévén, az újra vita tárgyát nem képezheti.

40. Ugyanazon egyházmegye azon gyűléséből felterjesztést tesz, hogy a hanyag iskolázatás megszüntetése céljából, ismételve keresné meg egyházkerületünk az illető minisztériumot, a végett, miszerint ez közegei, a szolgabírói hivatalok által, a hanyag iskolázatás megszüntetését eszközölje.

Egyházkerületünk e tárgyban már több rendbeli fölterjesztést tévén: nem látja be szükségét újabb fölterjesztés tételének, hanem újabban is oda utasítja az egyházmegyék elnökségeit, hogy az e részben fennálló törvény rendelkezésének figyelemben tartásával, esetről esetre közvetlenül forduljanak az illetékes szolgabírói hivatalokhoz.

41. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyve 6. száma alatt kelt határozatában bejelenti, hogy Szentpéteren a lelkész özvegy s árva nélkül halván el, 2 hónapra időtöltő berendelésének szüksége forgott föl, és hogy intézkedett, miszerint a szentpéteri lelkészi hivatal fizetésének ezen 2 hónapra eső részéből, az egyházkerületet illető $\frac{2}{3}$ -ad a szükösi tárba befolyjon.

A fölterjesztő egyházmegye ezen határozata — a mennyiben azon törvény áll fenn, hogy az egyházi év második felében elhalt lelkész fizetésének hátra levő része az örökösök s időtöltő között osztatik el, s a bekövetkezendő egyházi év egész jövedelmének fele illeti a szükösi pénztárt, megváltoztattatik, s a szentpéteri egyházra vonatkozólag e kérdés ugy döntetik el, hogy a folyó évi Szent-György napkor kezdődő egyházi évben, az egész lelkészi jövedelem fele fizetessék be a szükösi pénztárba; a lelkész elhalálásától az év végeig hátra levő két hóra eső jövedelem pedig egyenlő arányban az időtöltő s a lelkész örökösei közt osztassék föl, ebből a szükösi pénztárt semmi sem illetvén. Az egyházmegyei határozatnak a jövedelem kiszámítására vonatkozó része érintetlen hagyatik, s jövőre nézve a lelkészi jövedelem szükösi pénztárt illető részének kiszámítása szinte az egyházmegyére bizatik.

42. Ugyanazon egyházmegye azon gyűléséből pártolólág terjeszti föl az ecsegi egyház azon kérelmét, hogy a mult évi egyházkerületi őszi közgyűlés jegyzőkönyve 42. pontjának ezen végtartalma: „ennek kamatai fordittassanak a lelkész díjazására“, a beadvány tartalma szerint ekként igazittassék ki hogy „ennek kamatai az egyház szükségeinek fedezésére fordittassanak.“

Ezen tollhibából eredett tévedés a kérelemhez képest kijavittatik s a mult évi őszi közgyűlés jegyzőkönyv 42. pontjának ezen említett kitétele ugy módosittatik, hogy „ennek kamatai az egyház szükségei fedezésére fordittassanak.“

43. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyve 26. száma alatt fölterjeszti, miszerint több lelkészek panaszt emelvén a miatt, hogy a katonák elbocsátó levelei és kis könyvei

az illető katonaság által, német nyelven vezetettek, s a beírások gyakran a német nyelvet értők által is nehezen, vagy épen nem magyarázhatók meg, holott a törvény a katonák házassága körül a szabálytalan eljárást a legszigorubb büntetésekkel sújtja; kéri ennél fogva az egyházkerületet, hogy a magas kormánynál a magyar katonák kis könyveinek s elbocsátó-leveleinek magyar nyelven s olvasható betűkkel leendő kiállítását eszközölje.

A szabadságolt katonák kis könyvei — köztudomás szerint — magyar nyelven lévén szerkesztve s kiállítva, ez érdembeli lépések megtételének szüksége fenn nem forog.

44. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 41. száma alatt kelt határozatában, a s.-vámosi egyháznak a fitanitói hivatal állandósítását tárgyazó kérvényét nevelészeti szempontból pártolólág terjeszti föl közgyűlésünk elé.

Közgyűlésünk a vámosi egyháznak ezen kérelmét azon föltétel alatt adja meg: ha a kérelmező egyház elébb az állandó tanító ellátásához szükséges melléképületeket kiállítja, s ezeknek fölállításáról az illető egyházmegye útján egyházkerületünket értesíti.

45. Olvastatott ugyancsak a s.-vámosi egyháznak azon felebbezési kérvénye, melyszerint a felsőborsodi egyházmegye az énekszós halott temetési díját 40 kr-ra, a halotti beszéddel s énekszóval végzett temetés díját összesen 1 frt. 40 kr-ra emelte föl; ezen díjakat az egyház a díjlapban foglalt mennyiségre kéri leszállíttatni.

Megütközéssel vette közgyűlésünk a vámosi tehetős egyháznak ezen felebbezvényét, melyszerint az egyházmegye ezen méltányos szabályának hódolni vonakodik, s az egyházmegye ezen ügyben hozott határozatát annyival inkább megerősíti, mivel a kebelbeli egyházak nagy többsége azt készséggel elfogadta.

46. Az abauji egyházmegye — az elnökség jelentése szerint — dr. Ferenczy József elhunytával, az egyházkerületi pénzkiadó-választmányban képviselve nem lévén, valamint az alsó borsodi egyházmegye részéről is két képviselő tag hiányozván:

Abauj részéről Fodor Pál, esperes; Alsó borsod részéről pedig b. Vay Béla és Bódogh Albert urak ezen pénzkiadó-választmány tagjaivá kinevezettek.

47. Ugyancsak az abauji egyházmegye segédgondnoka, Bárczay Albert ur, Nikházy László, hivataláról lemondott restei helyettes lelkésznek, a papi tisztek teljesítésére kibocsátó oklevelét tőle hivatalosan visszavévén, azt ezennel fölterjeszti.

Egyházkerületünk levéltárába megőrzés végett letétetni határozottatott.

48. Ugyanazon egyházmegye folyó évi március 31—április 2-ik napjain Göncön tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 55-ik száma alatt fölterjeszti, hogy a szendi egyház a szalai egyházzal egyesülvén, s a lelkészi díjlevelet már egyesülten kiállítván: Jakab János, volt szikszói segédlelkészt választották lelkészököül, mely választást az egyházmegye megerősítvén a díjlevelre vonatkozólag megjegyzi, hogy Szend a tagosítás előtti földekért tartozik az adót fizetni, s minden netalán létezhető s annak előtte a lelkész birtokában levő földeket, ha azok a díjlevelből kihagyattak volna, a lelkész használatába visszabocsátani.

Jóváhagyó tudomásul vétetik, s a bemutatott díjlevél egyik példánya a levéltárba letétetni határoztatik.

49. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 53. száma alatt a felső-csáji egyház érdekében az iskola és templom jelenleg süppedékes helyisége helyett, Csuka Antalnő birtokában levő alkalmas belsőségnek megvételét helyeselvén: az erre nézve létrejött adásvevési szerződést előlegesen is helyben hagyja, s megerősítés végett az egyházkerületre fölterjeszti.

Az egyházmegye intézkedése jóváhagyatik s megerősítettik.

50. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 102. száma alatt előterjeszti, hogy Komáromy János hejcei lelkész, a közötte és az ottani tanító között fölmerült botrányos ügy következtében nem levén reménye többé azon egyházban kedvvel s áldásosan működhetni: hejcei lelkészi állomásáról az illető egyháztanács előtt önként lemondott, papi oklevelét s más egyházba alkalmazhatási jogát egyébként fõntartván.

Ehez mellékelten közöltetnek a tanító által elkövetett botrányos tényt bizonyító, s küldöttség előtt 5 hiteles tanu által tett vallomások. Melyek alapján a tanító hivatalától felfüggesztetett.

Egyházkerületünk alaposnak találván a tanító ellen hozott egyházmegyei ítéletet: azt megerősítette, a lelkész lemondását pedig tudomásul vette.

51. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 81. szám alatti határozatával pártolólág terjeszti föl a felső- és alsó-cécei egyesült egyházaknak azon kérelmét, melyszerrint a mult 1874. évben közöttük működő helyettes lelkész által a szükösi pénztárba fizetendõ 150 frtot szegény s adóssággal terhelt egyházuknak átengedtetni kérik.

Folyamodók kérelme egészben nem teljesithetõ ugyan, azonban a kérvényben s az egyházmegyei határozatban felhozott indokokat tekintetbe véve, hogy az egyház állapotán is némileg könnyítve legyen: a 150 frt. felét, tehát 75 frtot, egyházkerületünk átengedi a cécei egyháznak, utasítván, hogy másik felét mielőbb befizetni kötelességének ismerje.

52. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 80. szám alatti határozata folytán, a csere-baktai egyház azon szándékát, hogy a paplak és beltelkének Somogyi Miklós lakházával s beltelkével kicserélését, azon föltétel mellett, hogy Somogyi Miklósnak a birtok iránti szabad rendelkezési joga elébb telekkönyvileg igazoltassék, pártolólág terjeszti közgyűlésünk elé.

A csere-baktai egyház utasittatik, hogy miután ezen csereügy minden tekintetben tisztába hozatik és teljesen végrehajtatik, akkor terjeszsze föl azt közgyűlésünk elé végmegerősítés végett.

53. A felsőzempléni egyházmegyébe kebelezett nagy-toronyai anyaegyház főgondnoka, Szathmáry Péter, fölterjesztvén, hogy az ezen anyaegyházhoz tartozó kis-toronyai leányegyház tagjai azon kötelességöket, melynélfogva az anyaegyházban levő paplak körül időnként szükségelt közmunkákhoz méltányos arányban járulni tartoznának, nem teljesitik, dacára annak, hogy ott a lelkész minden vasárnapon templomi szolgálatot teljesit, kéri azért a kis-toronyai leányegyház tagjait ebbeli kötelességök teljesítésére kötelezni.

Miután a nevezett anya- és leányegyházak azon viszonyban állanak egymáshoz, hogy mindkettõben ugyanazon lelkész teljesiti a papi tiszteket: ugy a méltányosság,

de régibb törvényeink alapján is köteleles a kis-toronyai leányegyház a nagy-toronyai anyaegyház paplakának fentartásához, vagy a kivánt kézimunka, vagy annak megfelelő pénzsegedelemmel, legalább egy harmadrészben járulni. Megvárja azért egyházkerületünk, hogy a bepanaszolt leányegyház, mely a különben is szegényebb anyaegyháznál jóval több anyagi erővel rendelkezik, a közös paplak közös erővel lehető fentartása terhei alól magát ki nem vonandja; mi, ha még is megtörténnék: utasítatik az illető egyházmegye, hogy ebbeli határozatunknak, minden hatalmában levő eszközökkel, a törvény útján is érvényt szerezzen.

54. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyve 7. száma alatt fölvetett határozatánál fogva panaszolja, hogy ezen egyházmegyében több oly egyházközség van, mely a lelkészi és tanítói földadó teherviselését, anyagi kimerültségénél és csekély létszámánál fogva, nem bírja meg, s a *lasztóci, mihalyii, gercselyi, b.-ujlaki, gálszécsi, kassui, kis-azari, kis-toronyai* egyházak már épen oda jutottak, miszerint adóhátralékuk 300—600 frtig emelkedett. A dolgok ily állásában egyrészt az óriásilag elharapódzó baj orvoslására módokat kér, másrészt pedig a megnevezett egyházakat sürgősen kéri államsegélyben részesíteni.

Megdöbbenéssel vette egyházkerületünk a felsőzempléni egyházmegye néhány egyházának ezen sanyaru helyzetét, s igyekszik is e bajon lehetőleg segíteni, s hajlandó a kijelölt egyházakat államsegélyben részesíteni, oly kikötéssel, hogy a nyelendő segély kizárólag az adóhátralékok törlesztésére fordíttassék. Azonban nem mulaszthatja el, hogy roszalását ki ne fejezze az egyházak eme mulasztásával szemben midőn az egyházkerületek 1870. május 3., 4. napján Miskolcon tartott közgyűlése jegyzőkönyve 38. száma alatt kelt határozata értelmében az egyházak a lelkészi és tanítói földek csak azon részétől kötelesek fizetni az adót, mely a tagosítás előtt a lelkészi és tanítói díjlevél kiegészítő részeül szolgált; a tagosítás után nyert földek adója a lelkészt és tanítót terhelvén, s midőn azon határozat folytán remény nyujtatott az egyházaknak, hogy az egyházkerület által időről időre gyámolittatni fognak, s mégis a baj orvoslását csak most sürgetik, midőn azon már segíteni alig lehet.

Kijelenti egyházkerületünk, hogy mig egyrészt a szükségben szenvedő egyházak terhein lehető segélylyel enyhíteni igyekszik, másrészt eszközölni fogja, hogy az adóhátralékok, ha szükség szigoru kényszerrel is behajtassanak az illető egyházakon s illetve lelkészekén és tanítókon.

Ily bajok kikerülése céljából utasítja egyházkerületünk az egyházmegyék espereseit, hogy az egyházlátogatás által felügyeljenek arra, miszerint az egyházak és illetőleg a lelkészek s tanítók, adótartozásukat évről évre pontosan befizessék; utasítja továbbá az egyházmegyék espereseit, miszerint járjanak végére annak, mint áll egyházmegyéjökben az adóügy, s azt táblás kimutatásban terjeszszék a jövő egyházkerületi gyűlés elé.

55. Az alsóborsodi egyházmegye folyó évi ápril 14, 15. napjain tartott közgyűlése jegyzőkönyve 31. száma alatt fölterjesztvén Szeles Pál, poroszlói oktató azon panaszát, hogy bár a segédtanítót ő tartozik fizetéssel és élelmezéssel ellátni s az iskola kellő vezetéséért felelős lenni,

mégis jelenlegi segédfitanító, Szugyog Mihály, kit botránnyos magaviseletéért magától el akart távolítani, oda vitte a dolgot, hogy magát nemtelen utakon, a főnöktanító akarata ellenére, a néppel ujlag meg akarta tanítói állomásán hagyatni. Melyre nézve az illető egyházmegye azon nézetből indulva ki, hogy ha a poroszlói segédtanítót Szeles Pál oktató fizeti s az iskola kellő vezetéseért is ő a felelős, teljes jogában áll segédjét, ha azt úgy látja jónak, elbocsátani; ha pedig az egyház nevezett segédtanítóhoz ragaszkodik s tanítóul továbbra is birni óhajtja, részére a a kisebb fitanítóságot állandósítani teljes jogában áll. E határozatát az illető egyházmegye jóváhagyás végett terjeszti föl.

Ezennel jóváhagyatik.

56. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyve 8. száma alatt előterjesztvén a szalontai egyház azon helyzetét, melynélfogva az egyház és hivatalnokai közt az adóügyes zsurlódások folytán 250 frtra szaporodott adóhátralékot, az egyház csekélyre apadt és elvagyontalanodott hivei teljességgel nem képesek törleszteni, annál fogva ajánlja az egyházkerület oly mérvű párfogásába, hogy végelpusztulással fenyegető adósságától, államsegélyben vagy más az egyházkerület által nyitható forrásból részesítés által, mentetnék föl, azon kötelező ígéret mellett, hogy jövőre az adónak illetékes fele, a béke kedvéért ez áldozatra önként ajánlkozó lelkész által, a másik fele pedig az egyház által fizetessék.

A szalontai egyház e célra már 200 frt. segélyt nyervén az egyházkerület részéről, de annyival is inkább, mert ezen segedelmet nem tudta kellően méltányolni, ujabbi segedelemre adóhátralékai fedezésére számot nem tarthat, hanem megvárja az egyházkerület, hogy az adóhátralékok ilyenén összehalmozódása által okozott terhétől lehető szabadulása szempontjából, a lelkész kinyilatkoztatott áldozatkészségével szemben, maga az egyház is hozza meg áldozatát.

57. Ugyanazon egyházmegye folyó évi április 5-ik napján Gelejen tartott népiskolai választmányi ülésének jegyzőkönyvét fölterjesztvén:

Tudomásul szolgál, s az egyházkerületi levéltárba letétetni rendeltetik.

58. Ugyanazon egyházmegye gejei közgyűlése jegyzőkönyvének 27. száma alatt a sáropataki nyári közvizsgákkal összekötött egyházkerületi gyűlésre képviselőül: Vattay Sándor, Fekete Károly, báró Vay Béla és Bódogh Albert tanácsbirákat nevezi ki.

Tudomásul szolgál.

59. Ugyanazon egyházmegye azon gyűléséből a sályii egyház elpusztult 4 darab szőlőjének eladására kérvén engedélyt, e kérelmét az egyháznak pártolólag terjeszti föl.

Egyházkerületünk ezen eladást megengedi, utasítván az egyházmegyét, hogy a megkötendő szerződést megerősítés végett annak idejében ide terjeszse föl.

60. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 28. száma alatt kelt határozatánál fogva fölterjeszti, hogy az igricii egyháztanács által a megürült leánytanítói állomás betöltésére nézve eszközölt választást megsemmisítette, s az egyháztanácsot oda utasítá, hogy új választást tartva, a megürült leánytanítói állomást kánonszerű választás útján — melyben a párbért fizető közönség részt vehessen — töltsse be.

Ezzel kapcsolatban olvastatott az igricii egyháztanácsnak ezen határozat ellen beadott felebbezése.

Az alsóborsodi egyházmegyének fennebbi számu határozata helyeseltetik, s az igricii egyház utasittatik, hogy a megürült leánytanítói áliomást szabályszerüen eszközöndő templomi választás utján töltse be.

61. Az ungi egyházmegye folyó évi február hó 9., 10-ik napjain Nyarádban tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 43. szám alatti határozatánál fogva, a népiskolai mulasztások alkalmából a nagyméltóságú közoktatási minisztériumot egy célravezetőbb törvény alkotásának eszközésére egyházkerületi uton fölkérni indítványozza.

Ez ügyben egyházkerületünk által már az illető minisztérium megkerestetett; de fölterjesztésünkre válasz mindezideig nem jövéen, szuperintendens ur a nagyméltóságú minisztérium ujolagi megkeresésére fölkéretik.

62. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 47. szám alatti fölterjesztésében, a Horváth Mária-alap kamatainak az egyházak, lelkészek és tanítók közt kiosztatott mennyiségét sorolja elő. Valamint kimutatást is tesz ezen alap jövedelméről.

Amennyiben a pénztári kimutatásban jelzett 7900 frt. 19 kr. bevételből csupán a 3550 frt. 7 kr. maradványnak segélykénti kiosztása soroltatik elő, az ezenfelül levő 4350 frt. 12 kr. hová lett fordítása nem mutattatik ki, az ungi egyházmegye utasittatik az egész pénztári jövedelemnek hova lett fordítása iránti szabályszerü kimutatásra.

63. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 44. száma alatt kelt határozata szerint utasittatni kéri a sárospataki főiskolai igazgatóságot, hogy a Rhédey-féle ügyet hozza tisztába.

A sárospataki főiskola igazgatósága sürgetőleg utasittatik közgyűlésünk által a Rhédey-féle hagyaték tisztába hozatalára.

64. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyvének 29. szám alatti fölterjesztvényében egy felekezeti leánynöveldének Ungváron, nemzetiségi s vallási szempontból szükséges fölállítására hívja föl egyházkerületünket.

Egyházkerületünknek ugy egyházi, mint iskolai mindennemü jövedelmei a létező intézetek föntartására teljesen igénybe levén véve, ez eszmének fölkarolásához nem járulhat. Ha azonban az indítványozó egyházmegye körülményei lehetővé teszik egy ily tanintézetnek, a saját rendelkezése alatt álló alapok jövedelméből fölállítását, abba közgyűlésünk beleegyeznek.

65. Az alsözempléni egyházmegye folyó évi március 16., 17-ik napjain Sárospatakon tartott közgyűlése jegyzőkönyvének 3. száma alatti határozatánál fogva fölterjeszti, hogy tanképesítő bizottságának tagjai azon okból mondottak le megbízatásukról, mert a közoktatási minisztérium ^{23,397}/₁₈₇₄ száma alatt kelt leiratára az egyházkerület mult évi őszi közgyűlése jegyzőkönyvének 17. szám alatti határozata által akadályozva érzették magukat, illetékes hatáskörükben leendő működésükben.

Ez ügyben már jelen jegyzőkönyv fennebbi 12. száma alatt kijelentetvén, hogy azon határozatunkra, miszerint a tanképesítő bizottságaink által saját hitfelekezetünk

körére kiadott tanképesítő bizonylatainkat miként eddig is jogérvényeseknek tartottuk, úgy autonomiánknál fogva e joghoz továbbra is ragaszkodunk s azt gyakorolni fogjuk, mit az illető minisztérium teljes benyugvással vett tudomásul. E részben tehát mi is megnyughatunk s épen ezért újabb határozat hozatalának szüksége fenn nem forog.

66. Ugyanazon egyházmegye azon gyűlése jegyzőkönyve 28. szám alatti határozatával tudatja, hogy Bukó István visi tanító ezen állomásáról lemondott, s míg egyrészt, a visi egyházat új tanítóválasztásra utasította; addig másrészt az államképezdében az egyházkerület költségén nevelt Bukó Istvánt, reversalisa értelmében, a ráfordított költségek megtérítésére kötelezte.

Tudomásul vétetik s a főiskolai igazgatóság utasittatik, hogy ezen tartási költségeket Bukó Istvánon a főiskolánál letett kötelező irata alapján hajtsa be.

67. Ugyanazon egyházmegye azon gyűléséből pártolólágg terjeszti föl a golopi egyháznak azon kérelmét, melyben a golopi egyház megengedtetni kéri, hogy 700 □ öl területü szőlőjét eladhassa s annak árából szántóföldet vásárolhasson.

Egyházkerületünk az eladásba beegyezik, azonban utasítja az egyházmegyét, hogy a létrejövendő szerződést, megerősítés végett, annak idejében terjeszse föl.

68. A tornai egyházmegye folyó évi ápril 5-én Körtvélyesen tartott közgyűlésének 9. szám alatti határozatában jegyzőkönyvbe vétetni kéri azon körülményt, hogy a múlt 1874. évben Miskolcon tartott őszi egyházkerületi közgyűlés az érintett egyházmegye költségén tartatott, s így ezen évben egyházkerületi gyűlés tartási kötelezettségének eleget tett.

E körülmény a tornai egyházmegye kívánatára jegyzőkönyvbe vétetik.

69. Ugyanazon egyházmegye azon gyűléséből pártolólágg terjeszti föl Urbán Károly szini tanítónak egyházkerületünkhöz intézett azon kérését, hogy az egyházkerület hollandi gyámtárából kölcsönözött 25 frt. tartozása, szegénységének s nyomoru anyagi helyzetének tekintetbe vétele mellett engedtetnék el.

Egyházkerületünk kölcsöntökéit el nem engedheti, hanem tekintve folyamodónak az egyházmegye által is igazolt szegénységét: úgy kíván folyamodón segíteni, hogy ezen adóssága letörlesztése céljából, részére tartozásának megfelelő segílyt nyujt.

70. Ugyanazon egyházmegye azon gyűléséből szintén pártolólágg terjeszti föl Varnay Jánosné, született Erner Anna azon kérelmét, hogy bár férje elszegényedése folytán a papi özvegy-árvatárba életének utolsó három évében nem fizetett: neki, mint özvegy tanítónőnek ezen tárból évi jutalék adassék, vagy ha ez lehető nem volna, legalább befizetett tőkéje adassék vissza.

Ezen kérelem a pénzügyi bizottsághoz utasittatik.

71. A gömöri egyházmegye pártolólágg terjeszti föl özvegy Perjéssy Lajosné azon kérelmét, melyszerint, bár férje visszakövetelte a papi özvegy-árvatárban általa befizetett részvény-tőkét, állandó segílyt kér.

Kérése nem teljesíthető, mivel egyházkerületünk pénzügyviszonyai az állandó segélyben részesítést meg nem engedik.

72. Olvastatott az egyházkerületi számvevőszék legutóbbi üléséről fölvevett jegyzőkönyve.

Tudomásul vétetvén: a hozott határozatok helyben hagyatnak, s amennyiben azok részint egyházakat, részint egyeseket érdekelnek és netalán végrehajtást igényelnek, azoknak az illetőkkel jegyzőkönyvi kivonatokon leendő közlésére világi jegyző bizatik meg.

73. Miskey Károly egyházkerületi dékán a kezelése alatt levő pénztáraknak az 1874. év végén mutatkozó állásáról szóló kimutatását beterjeszti, mely szerint:

I. A papi özvegy-árvtár valódi állása:

1. Ajánlatokban, melyeknek tőkéje is biztosítva van	310	frt.	—	kr.
2. Évenként fizettetni szokott ajánlatokban kint van	168	"	90	"
3. Kölcsönkamatra kiadott tőkékben van	56597	"	—	"
4. Ezek után kint levő régibb és folyó kamatokban	4904	"	36	"
5. Folyó 1874-ik évben kölcsönadott tőkékben	4650	"	—	"
6. Készpénz-maradvány van a jelen számadásnál	2842	"	56	"

Az egész tár valódi állása tehát 69472 frt. 56 kr.

II. A hollandi gyámtár valódi állása:

1. Magánosoknál, egyházaknál, s takarékpénztárban tőkében van	30655	frt.	—	kr.
2. Tőkék után kint levő régibb s folyó kamatokban	1466	"	57	"
3. Folyó 1874-ik évben kölcsönadott tőkékben	2705	"	—	"
4. Készpénz-maradvány a jelen számadásnál	174	"	7	"

A hollandi tár egész állása tehát 34370 frt. 64 kr.

III. A szükösi pénztár valódi állása:

1. Kölcsönkamatra kiadott tőkékben van	23975	frt.	47	kr.
2. Ezek után kint levő régibb és folyó kamatokban	2129	"	97	"
3. Folyó 1874-ik évben kölcsön kiadott tőkékben	2000	"	—	"
4. Készpénz-maradvány a jelen számadásnál	326	"	94	"

A szükösi tár valódi állása tehát 28432 frt. 38 kr.

Jóváhagyó tudomásul vétetvén: egyházkerületi dékán az eddigi számadás terhe alól fölmentetik.

74. Olvastatott a főiskolai szentpálnapi számvevőszék jegyzőkönyvének 59. pontja, mely szerint egyházkerületi küldöttség a gymn. tanári kar előterjesztése és saját tapasztalata után meggyőződven arról, hogy a meglevő gimnáziumi tantervek jelen állapotukban teljességgel tarthatatlanok, az építkezést elodázhatlanul eszközlésbe vétetni véleményezi; kötelességévé tévén az építkezőbizottságnak, hogy a meghatározott alapon a tervet ahhoz értő szakemberrel vétesse föl, tétessen

költségvetést s azt ez évi tavaszi közgyűlésünkre terjeszse föl. Az építkezési terv fölvetetvén: a hozzácsatolt költségvetéssel együtt jelen gyűlésünkre fölterjesztetett.

Mely beterveztett tervnek gondos átnézésére — még az átlagos tárgyalást megelőzőleg — megbizatnak szuperintendens ur elnöklete alatt: Szathmáry Király Pál, Ragályi Ferdinánd, Bódogh Albert, Kovács Károly, Czakó Lajos, Kun Dániel, Szentpétery Sámuel és Klein Ede urak, véleményök még jelen gyűlés folyama alatt bevéartván.

75. A fennebbi szám alatt hozott határozat következtében — másnap — mindjárt tanácskozás alá vétetett a főiskolai építkező-bizottság jelentése, s ezzel kapcsolatban a fennebbi szám alatt ez ügyre vonatkozó véleményadás végett megbizott küldöttség szóbeli előterjesztése. Melyszerint a gimnáziumi építkezés tárgyában két terv és költségvetés mutattatott be.

Egyik terv egy önálló új épület terve, másik az egyházkerületi küldöttség határozata folytán újabban készített terv, melyszerint a gimnáziumi tantermek a régi épületekben, s a jelenleg téli gimnásztikául használt helyiségben helyezettnek el, s e végből ezen épületek célszerűen kijavittatnának. E javítás az előterjesztett költségelőirányzat szerint 35,000 frtot venne igénybe, míg a fennebb említett terv kivitele 52,000 frtba kerülne.

Egyházkerületünk, részint a főiskolai számvevőszéki, részint a mindkét terv átvizsgálásával s véleményadással megbizott fennebbi küldöttség véleményezése alapján, abban nyugszik meg, hogy a szükséges gimnáziumi tantermek a célnak megfelelőleg a régi épületekben s a téli gimnásztika helyiségében helyzettessenek el az építkező-bizottság által előterjesztett terv szerint.

Ennélfogva meghagyja főiskolai építkező-bizottságnak, hogy az építkezést a téli gimnásztika helyiségében azonnal kezdje meg, s azt úgy folytassa, miszerint a szükséges tantermek a jövő tanév elejére lehetőleg elkészüljenek, hogy ezen építkezés a tanítások megkezdését ne gátolja.

Az építkezés módjára nézve elhatározza egyházkerületünk, hogy az házilag kezeltessék ugyan, azonban a művezetésével építkező-bizottság saját főfelügyelete alatt egy szakértő s teljes felelősséget vállaló építészt bizzon meg.

76. Indítványoztatott, hogy a Vay-Mocsáry, ugy a Szentes-féle alapítvány, mely alapítványok a sárospataki iskola részére már korábbi határozattal folyóvá tétettek, határozottan számittassanak ki, s a Vay-Mocsáry alapítvány jövedelmének fele, ugy a Szentes-féle alapítvány jövedelme az ujonnan fölállítandó 3 jogtanár fizetésére tétessék át a főiskola pénztárába oly módon, hogy a Vay-Mocsáry alapítványból azon tőkék jövedelme adassék át, melyek 8⁰/₀-al kamatoznak.

Mely indítvány folytán határoztatott, hogy a Vay-Mocsáry-féle alapítvány két részre osztatván, azon tőkék jövedelmei tétessenek át a főiskola pénztárába, melyek 8⁰/₀-al kamatoznak.

77. Olvastatott az egyházkerületi nőnevelde igazgatójának kérvénye, melyszerint tekintetbe véve fizetése csekély voltát, tekintetbe véve különösen, hogy az intézet föntartása tanerőkkel való ellátása az előrehaladott kor kívánalmái szerint most tetemesebb összeget vesz igénybe, mint az az intézet alapításakor előirányoztatott, az általa egyházkerületünknek fizetni kötelezett lakbér elengedését kéri.

Egyházkerületünk méltányolja nőneveldénk igazgatójának előadott indokait, azonban kérelmét érdemlegesen csak akkor intézheti el, ha vizsgálat alá vétetik azon pénzerő, melylyel az intézeti alap rendelkezik. E végett a kérelem érdemleges elintézését a jövő pataki gyűlésre halasztja. Hogy azonban az igazgató terhein némileg segítve legyen, drágasági pótlék címen már e folyó évre 100 frtot utalványoz részére.

78. Olvastatott Csider Károly urnak jelentése az ajnácskő-détéri birtok ügyében tett eljárásáról; különösen, hogy az erdőfelügyeletet egy alkalmas erdészre bizta, kinek ezen szolgálataért előlegesen, az egyházkerület jóváhagyása reménye alatt, 40 frt. évi dijt ajánlott föl, kérvén ezt részére utalványoztatni.

Csider Károly urnak buzgó eljárásáért szives köszönet szavaztatik s intézkedései jóváhagyatván, az erdész részére följánlott 40 frt. díj utalványoztatni határoztatik.

79. Olcsváry József, egyházkerületünk részéről megbizott unghi egyházmegyei ügyvéd, jelentést tesz szuperintendensi hivatalunknál az iránt, hogy a néhai kis-geöci lakos Szaplóczay Juszta által a sárospataki főiskola részére hagyományozott, de nem épen biztos helyen t. i. Juhász Józsefnél elhelyezve lévő 50 frt. tartozást, biztosság szempontjából sikerült nevezett Juhász József annyoka, Homoky Erzsébet által elvállaltatni, ki is a hátrálékkamatokkal együtt már 61 frt. 95 kr-ra emelkedett összegről a kötelezött kiállítván, azt bekebelezés végett nevezett ügyvéd ur már be is adta.

A megbizott ügyvéd urnak az érintett ügyben tett kész és buzgó eljárásáért szives köszönet szavaztatván: ez ügy további előmozdítására ujlag megbizatik.

80. A vámos-ujfalusi egyház előljárói a vajáni egyházkerületi gyűlésre beadott uj papi díjlevelöket a levéltárból kiadatni, s egyszersmind tőketartozásuk, mult évi még be nem fizetett kamatjának a folyó évi kamattal együtt, ez év november havában lehető befizetését engedélyeztetni kérik. Ugyszintén

81. Kovács János, vámos-ujfalusi lelkész árvái által okozott tetemes károsodása indokából, 100 frt. tőketartozása mult évi kamatjának elengedését; ezenkívül valamely egyházkerületi pénztárból nyujtható segélyt, valamint biztos jótállások mellett 200 frt. kölcsönözését kérelmezi.

A vámos-ujfalusi díjlevél az egyházkerületi levéltárból az egyház részére kiadatni rendeltetvén: mind a két kérvény, a kamatelengedést, segélynyujtást és kölcsönt illetőleg, a pénzügyi választmányhoz áttétetik.

82. Pazar István „Egyházi törvények s rendeletek“ címü művét sajtó alá szándékozván bocsátani, azt szuperintendensi hivatalunknak figyelmébe kéri.

E mű megbíráltatásával szuperintendens ur megbizatik.

83. Tokay Alajosné született Tarnóczy Klára azon kérelmével, hogy édes atyja, néhai Tarnóczy István, volt nagy-toronyai lelkész után a szükösi pénztárból segélyt élvezett édes anyjának mult év október havában történt elhalálozása miatt ki nem fizetett $\frac{3}{4}$ évi segély néki kiadassék.

Elutasittatik, mivel folyamodót, mint ki sem nem lelkészözvegy, sem jelenleg nem árva, a szükösi tárból segély nem illeti.

84. Olvastatott Idrányi Ferenc, abauji egyházmegyei dékának az abauji egyházmegye által pártolólág felterjesztett terve, a lelkészözvegyek és árvák részére föllállítandó nyug- és gyám-intézet tárgyában.

Ezen terv a pénzügyi bizottságnak megbirálás s véleményadás végett kiadatik.

85. A szőlőskei egyház azon kérelme, hogy eddig 8⁰/₀-tel kamatozó kölcsöne 6⁰/₀ kamatra alászállíttassék.

A pénzügyi bizottsághoz utasítatik.

86. A *cigándi* egyháznak 2000 frt. kölcsön iránti folyamodása, valamint az abauji egyházmegye által kölcsönre ajánlott *baktai* egyház kérelme a pénzügyi bizottsághoz utasítatnak.

87. Szücs István, sárospataki rajz- és szépírást tanára, fizetésének a gimnáziumi tanárok fizetésével egyenlő összegre emeléseért folyamodik.

Folyamodó kérelme nem teljesíthető, főképp azért, mivel a főiskola viszonyai jelenleg ily fizetésfölemeléseket nem engednek meg, de különben is folyamodó az eddigi 10 órán felül általa adott tanórákért, előbbi határozatunk szerint, külön díjaztatik, mely különdíjazás jövőre is fenmarad.

88. Csoma Mihály, főiskolai nyugalmazott tanár, nyugdíjának már több ízben sürgetett fölemelését ujjolag kérelmezi.

Miután a főiskola pénzerejét a legujabban célbavett akadémiai szervezkedés s több más szükséges beruházások rendkívüli mérvben igénybe veszik: egyházkerületünk, a kérvényező nyugalmazott tanár kérelmét illetőleg, a legutóbbi véglegesen és mindenkorra elutasító határozatához ragaszkodik.

89. Baksay István, ondi lelkész a mult évi kedvezőtlen időjárások miatt gazdaságában szenvedett tetemes veszteségét, 200 frt. adóhátralékának e folyó évben reá néző lefizetési terhét hozván fel indokul: 200 frt. kölcsönt kér.

A pénzügyi választmányhoz utasítatik.

90. Olvastatott a s.-kazai egyház kérvénye, melyben egyházukat és lelkészöket, volt lelkészök Szücs Ábrahám részére évenként kiadandó fizetés alól feloldoztatni, s Szücs Ábrahámot egyházkerületileg segélyeztetni kéri.

Egyházkerületünk, hogy ezen már oly sokszor fenforgó kérdés végleg megoldassék, s a s.-kazai egyház terhein is lehetőleg könnyítve legyen, e címen évenként 100 frt. állandó segélyt bocsát a felsőborsodi egyházmegye rendelkezése alá, s említett egyházmegyére bizza, hogy ezen segélyt belátása szerint Szücs Ábrahámnak, vagy a jelenlegi s.-kazai lelkésznek adja ki, utasítván ezen egyházmegyét, hogy feleket ezen segély figyelembe vételével végleg egyeztesse ki, s erről jövő őszi közgyűlésünkre tegyen jelentést.

91. A Galiciában Przemyslben s környékén lakó evangélikus hivek templomot s iskolát akarván építeni, gyámolításért folyamodtak egyházkerületünkhöz; a kegyadományt a jaroslávi anyaegyház lelkészéhez, Gábris urhoz küldetni kérének.

Egyházközségeink előljárói utasítatnak, hogy a folyamodó egyház részére segélyt igyekezzenek gyűjteni.

92. Államsegélyért folyamodnak és ajánlatnak:

Alsözemplénből: a csanálósi, golópi, nagy-géresi, ricsei, mádi, kis-dopszai, király-helmeci, leányvári, szomotor-vecsei és lácai egyházak.

Felsőzemplénből: Fonyi József csernahói, Babarek Dániel nagy-ráskai lelkészek. Reho Endre, Bodnár Benő, Költő László, tanítók. A kolbásai, imregi, szürnyegi, miglészi és bánóci iskolák.

Ungból: A jenkei és nagy-geőci egyházak; Rásky Endre vajkóci, Kecskeméthy Benő nyárádi, Lesnyánszky György jenkei lelkészek. Kovács István, Magyar András, tanítók; végre állandó segélyre: Nagy Menyhért tarnóci lelkész.

Alsóborsodból: a helyő-bábai, csabai, cserépi és poroszlói egyházak.

Abaujból: a szalai, nagyidai, vajkóci, abaujvári, szinyei egyházak; a büdi, kéri és baktai iskolák. Bacskay Sándor beszteri és Komáromi János hejcei lelkészek.

Felsőborsodból: a hegymegi, dédesi és varbói egyházak.

Tornából: a szádelli egyház.

Gömörből: a zsiپی anya- és csiپی leányegyházak, végre Doktor Sámuel nyugalmazott tanító.

Folyamodványaik az államsegélyosztó egyházkerületi bizottsághoz áttétetnek.

93. A hollandi gyámtárból segélyt kérnek:

Szakai István szeretvai lelkész, Beregszászy Sámuel nyugalmazott lelkész, Rácz Ábrahám agárdi, Tatár Mihály csenyétei lelkészek; özvegy Mészáros Józsefnő, született Szilvássy Erzsébet, a ki állandó segélyt kér; özvegy Szondy Lászlóné, Balogh Dániel, palágyi tanító; Kepes Sámuel, volt igricii leánytanító; a csécsi, pányi, kupai, kis-kinizsi, meszesi és abadi egyházak.

94. Bármely tárból segélyt kérnek: *Ölbey János ricsei, Szűk András kis-géresi, Abaházy Endre, Czike István kenézlői, Bagdy István vísi lelkészek; Lengyel László, volt kövecsesi lelkész, kit a gömöri egyházmegye is ajánl segélyezésre; özvegy Szathmáry Istvánné, kaki volt tanító özvegye; Szoboszlai Dániel simai, Katona Dénes tardonai, Kecskeméthy Sámuel szilasi, Nagy József szádelli, Mikulai Tóth József kenézlői tanítók. A szent-jakabi, almási, jabloncai, h.-ardói, körtvélyesi, szőlős-ardói, szentesi, kenézlői és tornallyai egyházak.*

Ezeken kívül a gömöri egyházmegye által állandó segélyezésre ajánlatnak: a *sajó-keszti* egyház és *beretkei* iskola.

95. A szegény lelkészek s tanítók segélyezésére közhirdetés útján gyűlt összegből részesítésre ajánlatnak:

Ungból: Ujhelyi Ferenc, ásványi lelkész; Lisznay Elek, ásványi tanító.

Abaujból: Literáti Lajos, csécsi lelkész; Vajthó István és Soltész Antal, tanítók.

Felsőborsodból: Székely Dániel, szakácsi lelkész és Bodnár Dániel, tapolcsáni tanító.

96. A szükösi pénztárból segélyért folyamodtak: *Rozgonyi Jánosné, Kántor Ferencné, Mészáros Józsefné, Sárosy Györgyné, Tarjányi János, hivatalképtelen öreg tanító.*

97. A felsözempléni egyházmegye a tolcsvai Nagy Gedeon alapítványból segélyben részesítésre ajánlja *Antal Sándorné*, lelkészözvegyet; *Mózes Mihályné* és *Balla Pálné*, tanító özvegyeket.

Mindezen kérvényezőknek kérelmeik a pénzügyi választmányhoz áttétetnek.

98. A dunántuli ref. egyházkerület *Kovács József* lelkészt, országszertei segélygyűjtésre ajánlván:

részére egyházkerületünkben is segélygyűjtés rendeltetik.

99. Az ungi egyházmegye a *nagy-geőci*, a felsőborsodi egyházmegye pedig a *laki* egyházakat különösbbe is könyöradománygyűjtésre ajánlván:

Az egyházmegyék figyelmébe ajánltatnak.

100. A folyó 1875-ik évben, közhirdetés útján lendő segélyezés végett következő intézetek s csapás által sújtott, vagy elszegényedett egyházak vétettek föl:

1. Közigazgatási pénztár 6 kommunio alkalmával.
2. Papi özvegyárvatár.
3. Sárospataki főiskola két urnapon.
4. Miskolci lyceum házankénti megkeresés útján is.
5. Maros-vásárhelyi és székely-udvarhelyi iskolák egy urnapon.
6. Egyházmegyei pénztár.
7. Váci siket-némák intézete.
8. Elmebetegék intézete.
9. Pesti ref. theologiai intézet.
10. M.-szigeti iskola.
11. Losonci iskola.
12. Szegény egyházakban szolgáló lelkészek s tanítók.
13. Oláh-Moldva missio.
14. Egyházkerületi főleánynövelde.
15. Sárospataki főiskolai tápintézet.
16. Miskolci lyceumi tápintézet.
17. Tornai alakuló egyház.
18. Sárospataki tanári nyugdíjintézet.
19. Rozsnyói leányegyház.
20. Kis-ráskai egyház.
21. Jenkei egyház.
22. Szendrő-ládi egyház.
23. Rakaca-szendi egyház.
24. Fuló-kércsi egyház.
25. Szemerei egyház.
26. Regmecsi egyház.
27. Berencsi egyház.
28. Almási egyház.
29. Jabloncai egyház.
30. Halászi egyház.
31. Szalontai egyház.
32. Radnóti egyház.
33. Borsii egyház.
34. Szalóki egyház.
35. Zempléni egyház.

101. Folyó évi nyári közgyűlésünk

meg fog tartatni Sárospatakon, a főiskolai közvizsgákkal egyideűleg, július hó 5. és 6-ik napján.

Az ezt megelőző egész héten a lelkészi vizsgák fognak tartatni, akként, hogy az *első vagy is bekebelezési vizsgát* tevők már június 27-én írásbeli vizsgát tesznek, szóbeli vizsgájuk pedig június 28-án veendi kezdetét. *A másod vagyis lelkész-képességi vizsgát* tevők írásbeli vizsgája július 1-ső napján, szóbeli vizsgájuk pedig 2. és 3-ik napjain fog megtörténni.

A vizsgát tenni szándékozók mindennemű bizonylataikkal kötelesek magukat idejében, vagyis a vizsga kezdetét megelőző napon, az egyházkerületi jegyzői hivatalnál bejelenteni.

Jegyzették: *Bálint József*, egyházkerületi főjegyző: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, a, b, c, d, e, f, g; 11, 12, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 46, 47, 48, 49, 50, 53, 55, 56, 57, 58, 61, 65, 72, 73, 74, 78, 79, 80, 81, 82, 88, 89, 101;

Debrcczenyi Bertalan, világi jegyző: 32, 99, 40, 41, 42, 51, 54, 59, 60, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 75, 76, 77, 83, 84, 85, 86, 87, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100;

Bodnár Endre, helyettesített jegyző: 8, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 44, 45, 52, 62, 63, 64, 91;

Orémus Dániel, helyettesített jegyző: 9, 10, 13, 14, 43. pontokat.

A jegyzőkönyvben foglalt tárgyak rövid kimutatása.

1. Elnök szuperintendens ur a gyűlést megnyitja.
2. Főgondnok ur meg nem jelenhetvén: a világi elnökséget ifjabb báró Vay Miklós helyettesíti.
3. A képviselők megbízó-levelei, valamint
4. A meg nem jelenttek elmaradása is igazoltattak.
5. Szuperintendens ur évi jelentését fölolvasta.
6. A lelkészi díjminimum megállapittatik.
7. A jogakadémia ügye s az ezzel kapcsolatos intézeti és tanügyek szervezete tárgyában, a megbízott küldöttség munkálata alapján, intézkedések tétetnek.
8. Az egyetemes tanügyi bizottsággal teendő végszámozkodásra küldöttség neveztetik.
9. A népiskolai mulasztások tárgyában a minisztériumhoz tett fölterjesztésnek ekkoráig semmi sikere nincs.
10. A vallás- és közoktatási minisztérium, egyházkerületi tankönyvek készítése az „Irodalmi kör“ figyelmébe ajánltatik.
11. A védköteles tanítóknak a katonai gyakorlat alól fölmentése a konvent tárgyai közzé soroztatik.
12. A vallás- és közoktatási minisztérium, egyházkerületi tanképesítő bizottságainkat eddigi jogkörében meghagyja.
13. A „Tisza“ biztosító-társulat ajánlata el nem fogadtatik.
14. A „Bethlen Gábor“ című egyesület szintén nem pártoltatik.
15. A vallás- és közoktatási minisztérium leiratai:

"	"	"	a hazai egyházaknak s intézeteknek külföldi államoktól jöhető segély el nem fogadhatása.
---	---	---	--
16. " " " az új vidéki reáltanodától a nyilvánossági jog megvonása.
17. " " " Belák Imre dunántúli segédlelkész vizsgálati bizonyítványának kiadása.

18. A vallás- és közoktatási minisztérium leirata: sárospataki 4 hittanhallgatónak a katonai szolgálat alól fölmentetést kérő folyamodványuk.
19. " " " a métermértékek rendszerét ábrázoló fali táblák kiadatása.
20. " " " Kikičević Miklós alkotmányellenes tankönyvének betiltása.
21. " " " a besorozott papjelöltek s lelkészeknek hivatalba alkalmaztatásukról a parancsnokságoknak teendő jelentésök.
22. " " " a számtani könyveknek a métermértékek szerinti számítás-hoz idomitása.
23. " " " a tanuló-egyletek elnökei levelezéseik nem portómentessége.
24. " " " a budapesti és kolozsvári egyetemek jog- és államtudományi karánál tartandó tudori szigorlat szabályzata.
25. " " " a magánvizsgát tevő jogászok mindkét vizsga letevésére szóló kötelezettségök.
26. " " " a gyümölcs- és fatenyésztésre kiadott területek rendeltetésökre fordítása.
27. " " " az országos statisztikai adatok beküldése.
28. " " " a nazarénusok irányában követendő eljárás.
29. " " " a hivatalos egyházi levelek címei.
30. " " " a családi értesítések szerkesztése.
31. " " " ő felségének némileg csapás által sujtott egyházaink részére tett kegyadományozása iránt.
32. A testvéregyházkerületek jegyző- és névkönyvei megküldetnek
33. A tiszántúli egyházkerület a felsőbb oktatásra vonatkozó miniszteri törvényjavaslat ügyében, a képviselőház elé fölterjesztendő emlékirathoz járulásra hiv föl.
34. Az egyházmegyéből több lelkészi és tanítói díjlevelek terjesztettek föl.
35. A múlt év folyama alatt történt papi, tanítói változások, elhelyezések és halálozások bejelentetnek.
36. A felsőborsodi egyházmegye a tanképesítő-bizottságok működési jogköre iránt kérdést tesz.
37. " " " a pataki nyári közgyűlésre képviselőket nevez.
38. " " " tanképesítő-bizottsága jegyzőkönyvét fölterjeszti.
39. " " " a bábonyi zsellérek kérelme ügyében hozott végzését fölterjeszti.
40. " " " a hanyag iskoláztatás ügyében újra intézkedést kér.
41. " " " a szentpéteri lelkészi jövedelemnek a szükösi pénztárt illető részére nézve tett intézkedését tudatja.
42. " " " az ecsegi egyház kérelmére mult gyűlésen hozott határozatban esett tollhibát kiigazittatni kéri.
43. " " " a katonák elbocsátó-leveli magyar nyelven leendő szerkesztésének eszközlését kívánja.
44. " " " a s.-vámosi fitanítói hivatal állandósítását megengedtetni kéri.
45. Ugyanonnan a s.-vámosi egyháznak a meghatározott stóllák leszállítása iránti kérvénye fölterjesztetik.
46. Az abauji és alsóborsodi egyházmegyék részéről az egyházkerületi pénzkiadó-választmányhoz képviselők választatnak.
47. Ugyancsak abauji segédgondnok, Bárczay Albert ur, a Niházy László kibocsátó-levelét fölterjeszti.
48. Az abauji egyházmegye jelenti a szendi és szalai egyházak egyesülését.
49. " " " a felső-csáji templom- és iskolahelyiségek cseréjét bejelenti.
50. " " " hejcei lelkész, Komáromi János lemondását és az ottani tanító felfüggesztését tudatja.
51. " " " a felső- és alsó-cécei egyházak kérelmét, a szükösi pénztári illeték elengedése iránt, fölterjeszti.
52. " " " a cs.-baktai csereügyben jelentést tesz.
53. A felsőzempléni egyházmegyéből a nagy-toronyai egyház a kis-toronyai leányegyház ellen az egyházi közteherviselés nem teljesítése miatt panaszol.

54. Ugyanazon egyházmegye fölterjesztése a papi adóhátralékok ügyében.
55. Az alsóborsodi egyházm. Szeles Pál, poroszlói tanító panasza ügyében hozott határozatát fölterjeszti.
56. " " a szalontai adóügyben az egyház kérelmét ajánlja.
57. " " népiskolai választmánya jegyzőkönyvét közli.
58. " " a pataki nyári közgyűlésre képviselőket nevez.
59. " " a sályii egyház elpusztult szőlői eladhatására nézve az egyház kérelmét támogatja.
60. " " az igricii egyház leánytanítói állomása betöltését jelenti.
61. Az ungi egyházmegye a népiskolai mulasztások meggátlása iránt intézkedést kér.
62. " " a Horváth Mária-alap jövedelméről és kamatai kiosztásáról kimutatást ad be.
63. " " a Rhédey-féle ügyet tisztába hozatni kívánja.
64. " " Ungváron egy nőnevelde fölállítására hívja föl az egyházkerületet.
65. Az alsözempléni egyházmegye a tanképesítő-bizottságok működése köre ügyében tesz jelentést.
66. " " Bukó István vísi tanítón a képezdei költséget megvétetni kéri.
67. " " a golopi egyház szőlője eladhatását javallja.
68. A tornai egyházm. kívánja jegyzőkönyvbe vezetetni, hogy gyűléstartási kötelezettségének eleget tett.
69. " " Urbán Károly kérelmét pártolólág terjeszti föl.
70. " " ugyszintén Varnay Jánosnének kérelmét is a papi özvegy-árvatárbóli segélyezésre nézve.
71. A gömöri egyházmegye Perjéssy Lászlóné kérelmét fölterjeszti.
72. Az egyházkerületi számvevőszék jegyzőkönyve előterjesztetik.
73. Misley Károly egyházkerületi dékán kimutatja a kezelése alatti pénztárak állását.
74. A szentpálnapi főiskolai számvevőszéki küldöttség bemutatja a gimnáziumi tantervek építése tervét.
75. Az építkezés megkezdése az elfogadott terv szerint elhatároztaik.
76. A Vay-Mocsáry alapítványból a 8% kamatu tőkék jövedelme adatik át a főiskolának a kitűzött célra.
77. Az egyházkerületi nőneveldei vezértanárnak drágasági pótlékul 100 frt. kiadatni határoztatik.
78. Csíder Károly jelentése az ajnácskő-détéri birtokról.
79. Olcsváry József ungi ügyvéd jelentése a Szaplonczay Jusztina-féle alapítvány miben létéről.
80. A vámos-ujfalusi egyház fölterjesztése a díjlevél s kamatelengedés, valamint:
81. Kovács, vámos-ujfalusi lelkész kérelme szintén kamatelengedés és segélyezés iránt.
82. Pazar István ajánlott műve megbíráltatik.
83. Tokay Alajosné kérelmével elutasittatik.
84. Idrányi Ferenc nyug- és gyámintézeti terve véleményezés végett kiadatik.
85. A szőlőskei egyház kérelme a pénzügyi bizottsághoz áttétetik.
86. A cigándi és baktai egyházak kérelme szintén oda utasittatik.
87. Szücs István nyug. tanár, tanári dija fölemelése iránti kérelmével elutasittatik.
88. Csoma Mihály tanár nyugdíja fölemeltetését tárgyazó kérelmének hely nem adatik.
89. Balsay István ondi lelkész kölcsönt kér.
90. S.-Kazán a Szücs Ábrahám nyugalmazott lelkész ügye elintéztetik.
91. Galiciában Przemyslben lakó ev. atyafiak segélyt kérnek.
92. Államsegélyért folyamodók.
93. Hollandi gyámtárból segélyt kérők.
94. Bármily tárból segélyt kérők.
95. A szegény egyházi hivatalnokok segélyére ajánlottak.
96. A szükösi pénztárból segélyért folyamodók.
97. A felsözempléni egyházmegye által a Nagy Gedeon alapítványból leendő segélyezésre ajánlottak.
98. Dunántulról Kovács József részére segélygyűjtés kéretik.
99. A nagy-gebczi és laki egyházak könyörödománygyűjtésre különöbben is ajánltattak.
100. A folyó évi hirdetendő tárgyak.
101. Folyó évi nyári gyűlésünk s a lelkészi vizsgák ideje és helye kitűzetik.

Betűrendes tárgymutató

arra, hogy mely határozatok mely testületeket, bizottságokat vagy egyeseket illetnek.

- Abauji egyházmegyét 49, 51.
 Abauji esperest 46.
 Államsegélyosztó bizottságot 92.
 Bábonyi egyházat 39.
 Ballagi Mór pesti theologiai intézeti tanárt s egyetemes tanügyi bizottsági elnököt 8.
 Baktai egyházat 52.
 Bódog Albert alsóborsodi egyházmegyei tanácsbirót 7—d), 46.
 Cécei egyházat 51.
 Csoma Mihály nyugalmazott tanárt 88.
 Debreczeni Bertalan egyházkerületi világi jegyzőt 72, 80.
 Egyházmegyéket általában 6, 12, 40, 54, 91, 98, 100, 101.
 Egyházkerületi pénzügyi bizottságot 70, 84, 86, 93, 94, 95, 96, 97.
 Egyházkerületi pénztárnoki hivatalt 76.
 Felsőborsodi egyházmegyét 41, 66, 69, 90.
 Felső-csáji egyházat 49.
 Fejes István sátoralja-ujhelyi lelkészt 7—d), 8, 33.
 Főgondnoki hivatalt 11.
 Főiskolai előljáróságot 7—a, b, c, d, 8, 33.
 Főiskolai pénztárnoki hivatalt 78.
 Golopi egyházat 67.
 Hegedűs László főiskolai világi algondnokot 7—d, 8, 33.
 Igricii egyházat 60.
 Irodalmi-kört (Patakon) 10.
 Kovács Károly ungi egyházmegyei tanácsbirót 7—d, 33.
 Kovács János vámos-ujfalusi lelkészt 81.
 Kőrössy István alsózempléni esperest 7—d, 33.
 Mocsáry Lajos alsóborsodi egyházmegyei tanácsbirót 8.
 Olcsváry József ungi egyházmegyei ügyvédet 79.
 Perjéssy Lászlóné özvegyet 71.
 Poroszlói egyházat 55.
 Prágay Lajos esperest 7—d, 33.
 Püspöki hivatalt 11, 61, 82.
 Sályii egyházat 59.
 Sajó-kazai egyházat 90.
 Sajó-vámosi egyházat 44, 45.
 Szalontai egyházat 56.
 Szathmáry Király Pál alsóborsodi egyházmegyei segédgondnokot 7—d, 33.
 Szinyei Gerzson főiskolai tanárt 8.
 Szűcs István főiskolai rajztanárt 87.
 Tiszántuli ref. egyházkerületet 7—e, f, 14, 33.
 „Tisza“ biztosító-társulatot 13.
 Tokay Alajosnőt 83.
 Tóth Pál egyházkerületi nőneveldei igazgató tanárt 77.
 Török József gömöri esperest 7—d, 33.
 Ungi egyházmegyét 62, 64.
 Vay Béla bárót s alsóborsodi egyházmegyei tanácsbirót 46.
 Vámos-ujfalusi egyházat 80.